...оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

...УРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана

№ 271 (13587)
1971 оной ноябриин 16, вторник

Сэн 2 мүнгэн

Мүрысөөнэй туг үргэгшэд

...ГЭМНАЙ БАТА

...олхозой ажалшад юhэ- ...жэлэй түрүүшын жэ- ...амжалтатайгаар тү- ...ула эршэтэйгээр ажал- ...най. Мүнөө жэлдэ та- ...үндэр баян ургаса ...абаа. Гүрэндэ орооhо ...наха түсэб даабаряа ...байнабди. Хүрэнгын ...лэжэ хаабал, ерэхэ ...р ургаса хуряагдаха ...удай нэгэн гэжэ хү- ...найн hайн мэдэнэ. ...ряа хуряалгын түрүү- ...үүдhээ эхилжэ, арбаад ...дэhэн бригада үрэhэ ...табиhан байнабди. ...түсэбэйнгөө ёhoop ...р шэниисэ, 3000 ...ёос сэбэрлэжэ абаад, ...хааха байhан юм. ...ригорьевна Афанасьева ...шаар хэдэн жэлэй тур- ...нэ. Энэ нүхэрнай үрэ- ...hо арилгаха хүдэлмэ- ...харалаа табиhан бай- ... Кирилл Акимович ...ников, Пётр Панкрато- ...Парамон Андреевич ...болон бусад халаанайн- ...ние хододоо үлүүлэн ...ургашаа hанаатай хү- ...юм. Энэ шухала хү- ...ургашатайгаар ябуул- ...аар хүдэлмэришэднай ...ри октябриин 25-да ...байна. Бухы хүрэн- ...тарилгын шанарта ...ой.

...хыдамнай гүрэндэ ...худалдаха жэлэй түсэ- ...этэ ургашатай ябана. ...ай октябрь hарада гү- ...худалдаха жэлэйнгээ ...татайгаар дүүргэhэн юм. Мүнөө малшаднай түсэбhөө гадуур 200 центнер hү гүрэндөө тушаагаад байна. Жэлэй эсэс болотор гүрэндэ 1000 гаран центнер hү тушааха зорилго урдаа табинхайбди. Һаалишан Матрёна Лазаревна Ткачева арба hарын туршада үнеэн бүриhөө 2000 килограммhаа дээшэ hү haагаад байха юм. Жэлэй түсэб болзорhоо урид дүүргэхэ хэрэгтэ нүхэд А. П. Белых, В. П. Тимофеева, К. К. Сахарова болон бусад өөhэдынгөө хубитые оруулаа.

Юhэ hарын дүнгөөр манай Калининай нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ 1900 центнер hайн шанартай мяха тушаагаа. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 400 центнер мяха тушаахаар хараална. Үхэршэд Евдоким Еремеевич Пантелеев, Иван Фёдорович Тимофеев гэгшэд 100 гаран хашарагуудые шахан таргалуулжа байнхай. Мүнөө үедэ эдэнэр хаража байhан хашараг бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхын туршада килограммаар нэмээнэ.

Үхэршэднай хашарагуудаа декабрь hарын эхеэр гүрэндэ тушааха юм. Тэрэ үе болотор нүхэд Пантелеев, Тимофеев хашараг бүхэнэйнгөө шэгнүүрые 3 центнерhээ дээшэ болгохоор хүдэлжэ байна. Колхознай мүн гахайн мяха гүрэндэ ехээр тушаахаар хараална.

Малшад, гахайшаднай социалис уялгануудаа болзорhоо урид нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ байха.

В. АМБУЕВ,
Калининай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.
Бэшүүрэй аймаг.

Мария Доржиевна Пурбуева Улаан-Үдын «Коммунизм» колхоздо арба гаран жэлэй туршада hаалишанаар ажаллажа байна. Тэрэ харууhалжа байhан үнеэн бүриhөө 2770 литр hү haaxa жэлэй уялга абаhан юм. 10 hарын дүн согсолходо, Мария Доржиевна үнеэн бүриhөө 2000 литр hү haaгаа. Ажалайнь эршэ дабшасаар багсаахада, нүхэр Пурбуева жэлэйнгээ даабари дүүргэхэ байха гэжэ этигэмээр.

Үнэн шударгы, эрилтэ ехэтэй hаалишан нютагайхидтаа хүндэтэй болонхой. Эгээл иимэhээ тэрэниие «Коммунизм» колхозойхид үнгэрэгшэ зун Гильбэрэй сомоной Соведэй депутатаар hунгаhан байха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү hаалишан М. Д. Пурбуева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

МҮНГЭН ШАНГУУДТА ХҮРТЭБЭ

«Байгал» гэжэ hуралсалай ажахын малшад Агуухэ Октябриин 54 жэлэй ойн hайндэрые ажалай амжалтануудаар угтажа, мүнөө малай үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэхын тулада улам эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна. Тус ажахын коллектив юhэ hарын туршада 1332 центнер мяха, 10696 центнер hү гүрэндэ худалдажа, хараалагдаhан түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Энэ хугасаа соо үнеэн бүриhөө 3484 килограмм hүн haагдаа.

Һү haалиин фермэнүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй III кварталай дүн согсологдоо. А. Г. Ермолаевай даадаг Посельскын фермын коллектив малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар эрхим амжалта туйлажа, нэгэдэхи hуури эзэлээ. Энэ үе соо үнеэн бүриhөө 1254 килограмм hү haahaн эндэхи hаалишад гүрэндэ hү худалдаха кварталайнгаа түсэб нилээд үлүүлэн дүүргээ. Дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шан тус фермын коллективтэ барюулагдаа.

Ажахын бүхы фермэнүүдэй hаалишан бүхэнэй III кварталда туйлаhан амжалтые тус тустань абажа хараха болоо hаа, иимэ байна. А. Ф. Рандина (түбэй фермэ), Л. И. Мяханова (Посельскын фермэ), О. В. Облезенкина (Гүрэльбын фермэ) гэгшэд эрхим hайнаар ажаллажа, мүнгэн шангуудта хүртөө.

С. ХАЛТУЕВ.

КПСС-эй ЦК-да УУЛЗАЛГА БОЛОБО

Агуухэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойн hайндэртэ Москва хото ерэhэн Чилиин КП-гай ЦК-гай политическэ комиссиин гэшүүд О. Мильяс ба Х. Кадемартори гэгшэдhээ бүридэhэн Чилиин Коммунис партиин делегацитай КПСС-эй ЦК-да ноябриин 13-да уулзалга болобо.

КПСС-эй талаhаа уулзалгада КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь М. А. Суслов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев гэгшэд хабаадаа.

Чилиин Коммунис партиин делегаци Арадай нэгэдэлэй каолициин программа бэелүүлхэ талаар президент С. Альенде гэгшын толгойлдог правительствын хэмжээ ябуулганууд, революционно хубилалтануудые хэхэ зорилготой Чилиин арадай эрхилжэ байгаа тэмсэл тухай хөөрөө.

Нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй XXIV съездын хараалhан коммунис байгуулалтын түсэбүүдэй дүүргэлтын ябаса тухай Чилиин Компартиин делегацида мэдээсээ. Тиигэхэ зуураа, КПСС эб найрамдалые бэхижүүлгын, арадуудай аюулгүйе хангалгын, империализмда эсэргүү хүсэнүүдые дэмжэлгын, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлэй политикые зайлашагүйгөөр үргэлжэлүүлхэ гээд онсолон тэмдэглээ. Чилиин Арадай нэгэдэлэй правительствые, тэрэнэй политикые халуунаар дэмжэжэ байhанаа КПСС-эй ЦК-гай делегаци элирхэйлээд, Чилиин республикын бэеэ даанхай байдалаа, социальна дэбжэлтээ саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэнь амжалта хүсэhэн байна.

Үнэн зүрхэнэй, нүхэр ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн уулзалгын үедэ Советскэ Союзай Коммунис парти ба Чилиин Коммунис парти хоёрой холбоо үргэлхэхэ асуудалаар hаналаа зубшэлдөөн болоо. Чилиин Компартиин байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн hайндэртэ КПСС-эй делегациие эльгээхэ тухай уряал КПСС-эй ЦК-да Чилиин КП-гэй делегаци дамжуулаа. Энэ уряалынь баясхалантайгаар хүлеэн абтаа.

СССР Чили хоёрой хани ёhоной холбоо, харилсаа холбоо саашадань хүгжөөлгые hайшаажа байhанаа хоёр партиин делегацинууд мэдүүлээ.

Хөөрэлдөөнүүдтэ КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын таhагые даагшын орлогшо Е. И. Кусков хабаадаа.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮДЭЙ ЭХИЛХЫН УРДАХАНА

ВЕНЭ. (ТАСС). Стратегическэ буу зэбсэг хизаарлалгын асуудалаар совет-американ хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадахаяа СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо В. С. Семенов толгойлогшотой Советскэ Союзай делегаци эндэ ерэбэ.

Хөөрэлдөөнүүдые бүтэхэ тээшэнь үнгэргэхэ тухай заабари Совет правительство үгөө гээд совет делегациие толгойлогшо мэдүүлээ.

Буу зэбсэг хуряалгаар ба буу зэбсэг хиналгын талаар США-гай агентствын директор Дж. Смит толгойлогшотой США-гай делегаци мүн лэ Венэ ерээ. Үгээ ойлголсохын зорилгоор хэшээл оролдолгоё hуладхахагүй гэhэн США гай президентын захяатайб гээд американ делегациие хүтэлбэрилэгшэ хэблэлдэ мэдээсэhэн байна. Энэ хөөрэлдөөнүүд hаяын сагта амжалтатайгаар дүүрэхэ бэзэ гэжэ найдажа байhанаа тэрэ элирхэйлээ.

Урид хэлсэгдэhэнэй ёhoop, стратегическэ буу зэбсэг хизаарлалгын асуудалаар совет-американ хөөрэлдөөнүүд Венэ хотодо ноябриин 15-да дахинаа эхилхэ юм.

Фидель Кастро Чилидэ

САНТЬЯГО. (ТАСС). Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро толгойлогшотой Кубын правительственна делегаци селитрэ малтан үйлэдбэрилдэг түбүүдэй нэгэн болохо Педро-де-Вальдивия hууриндa (Антофагаста провинци) шахтернуудтай уулзаба. Эндэ болоhон олониитын хабаадалгатай митинг дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, Чили Куба хоёрой хоорондо дипломатическа, худалдаа наймаанай, соёл культурын талаар харилсаа холбоон амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гэжэ Фидель Кастро тэмдэглээ.

ГДР-тэ hунгалта болобо

БЕРЛИН. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикын арадай палатада болон окружной арадай түлөөлэлгэтэ эмхинүүдтэ hунгалтанууд ноябриин 14-дэ болобо.

Национальна фронтдо нэгэдэhэн табан демократическа парти, олониитын эмхинүүд ГДР-эй гүрэнэй засагай дээдын органдо 584 кандидат, тэрэшэлэн окружной арадай түлөөлэлгэтэ эмхинүүдтэ 3660 кандидадые дэбжүүлээ.

Политическэ үүсхэлэй дэбжэлтын оршон байдалда арад зоной ехэ hайндэр мэтээр hунгалтанууд үнгэрөө.

ХАНИ НҮХЭДЭЙ ХАРИЛСАА ХОЛБООН

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Экономическа болон научно-техническэ харилсаа холбооной талаар совет-венгр правительствануудай хоорондын комиссиин заседани Будапешт хотодо байгша оной ноябриин 10—12-ой үдэрнүүдтэ болоhо дүүрэбэ. Совет делегациие СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо М. А. Лесечко, Венгриин делегациие правительствын түрүүлэгшын орлогшо П. Вайи толгойлоо.

Холын хараатай экономическа харилсаа холбооной асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, тэрэшэлэн хоёр ороной арадай ажахын түсэбүүдые тааралдуулан зохёолгодо комисси онсо анхарал хандуулаа.

Комиссиин заседанинууд дээрэ хоёр талын харилсаа холбооной научно-техническэ асуудалнууд зүбшэгдөө.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо М. А. Лесечко Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын түрүүлэгшэ Е. Фок гэгшэтэй уулзаа.

...дөө хүрэхэнь лабтай

...эй үедэ Сэлэнгын аймагай hуурин тосхонуудта байрын ...нүүд, фермэ, отаранууд олоор баригдаа. Аймагай түб Гу...ск хотодо ехэ барилга хэгдээ, хэгдэжэшье байна. Эдэ ба...үдые «Бурятцелинстрой» трестын 697-дохи оньhожоруулаг...үүдэл колоннын барилгашад хэhэн байха юм. Манай ко... барилгашад түргэнөөр, hайн шанартайгаар барилга хэхэ ...нэ оролдолго гаргана, социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр ...жана.

...ай Улаан Тугай орденоор шагнагдаhан И. С. Ширшиковэй ...барилгашад байгша оной июнь hараhаа 1972 оной тү...үдэлнэ. Түрүү хүдэлмэришэдhөө жэшээ абаhан бэшэшье ...аднай эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Мүнөө барилгашадай ...бригада жэлэйнгээ даабари дүүргээд, ерэхэ жэлэй түсэ...элнэд. Байгша оной гурбадахи кварталай үрэ дүнгөөр ба...днай СССР-эй Хүдөөгэй барилгын министерствын, профсою...гай хоёрдохи мүнгэн шанда хүртэбэ. Тиихэдэ үшөө «Бу...нстрой» трестын дамжуулгын Улаан туг абаа.

...э үндэр шагналда хүртөөд байхадаа, барилгашаднай бүри...эмтэйгээр ажаллажа эхилээ. Барилга хэхэ жэлэйнгээ даа...олзорhоонь табан хоногоор урид дүүргэхэ гэhэн уялгаяа хү...эл байха.

М. ШИШМАРЕВ,
697-дохи оньhожоруулагдамал колоннын партийна организациин секретарь.

ТАРГАН МЯХАН ОЛЗО ЕХЭТЭЙ

Зунай туршада хаража байhан үхэр малаа шэмэтэй ногоондо бэлшээн таргалуулбал, үнэ сэнгээр хямда мяха абажа болоно гэжэ малшан бүхэн hайн мэдэнэ. Ажахын малшад үхэр малаа бэлшээн таргалуулха гэжэ оролдоhон байна.

Үнгэрэгшэ зунай түрүүшын хахадта ехээр гандаhан, hүүлээрнь хэдэн хоногой туршада хура бороо ехээр орожо, малшадта тодхор татан алдаа. Тиигэбэшье малшад хашараг, бүрүүнүүдаа бэлшээн таргалуулжа шадаhан байна. Бүри hаяхан «Республикын габьяата малшан» гэhэн алдартай Бальжинима Цыбхеевич Дармаевтай зөлгөжэ, ажал тухайнь хөөрэлдэhэн байнаб.

Бальжинима Цыбхеевич hаяхан холын бэлшээриhээ бусажа ерэбэ. Энэ нүхэрнай зун даа Баунтын бэлшээридэ үхэр малаа адуулна, Тэлим, Карафтит, Чуковско бэлшээринүүдтэ 300 гаран залуу малые Д. С. Ухинов, Д. Д. Аюровтай адуулжа зуhаhан юм. Эдэ нүхэднай 3,5 hарын туршада хэр зэргээр үхэрнүүдээ шахан таргалуулааб гээд hонирхоё. Үхэршэд энэ туршада мал бүриингөө шэгнүүрые 130 килограммаар нэмээжэ шадаа. Бальжинима Цыбхеевич Дармаевай хүтэлбэрилдэг гүүртын малшад зунай туршада мал бүхэнөө 110 килограммаар нэмээхэбди гэhэн уялга абаhан байха юм.

Малшад зунай гурба hарын туршада хаража байhан хашараг, бүрүүнүүдаа таргалуулhан байна. Зунай эхиндэ холын бэлшээридэ ябуулхынгаа урдахана хашарагуудые шэгнэхэдэнь, тус баридөө 180 килограмм татабал, мүнөө 310 килограммда хүргэhэн байна. Үдэр бүриин оролдосотой ажалай дүн мүнөө эндэ гаража ерээ бшуу. Мүнөө үедэ үхэршэд Баргажанай адагай мяханай комбинат тээшэ залуу малнуудаа туужа гаранхай. Үдэрэй туршада тэдэнэр 12—15 километр ябана. Тэдэнэй мэдэлдэ малай эдихэ талха таряа шэрэхэ автомашина үгтэнхэй юм. Малые машинада ашажа тушаахада, 1—2 үдэрэй туршада 20—30 килограмм хүрэтэр хороно. Мүн гаргашань ехэ боложо үгэдэг.

Үхэр малай шэгнүүрые 1 центнерээр нэмээhэн малшадта совхоз 6 түхэриг 10 мүнгэ түлэнэ. Нүхэр Дармаевай гүүртын үхэршэд залуу малайнгаа шэгнүүрые нэмээhэнэй ашаар 2400 түхэриг абаха байна. 300 гаран үхэр мяханай комбинадта тушаахадаа, Аргатын совхоз 40 мянган түхэриг сэбэр олзо олохо болоно.

Б. ГОМБОЕВ,
манай штатнабэшэ корр.
Хурамхаанай аймаг.

...ШАДНАЙ ...ИМ ЛЭНЭ

...рл Марксын нэрэмжэ... ажалшад 10 hарын ...эршэ зоригтойгоор хү...ба. Гүрэндэ hү тушаа...эгээ түсэбые hаалишад... сентябрь hарын тэндэ ...юм. Мүнөө тэдэнэр тү...үүр 700 центнер hү гү...шаагаа. Димит-Ханда ...гай хүтэлбэрилдэг hү... hаалишад хоёр hа...да аймаг соогоо түрүү ...нэ. Энэ гүүртын мал... хэдэн үгөөр хэлэжэ

...дүршэлтэй hаалишан ...дуковна Дугаржапова ...жэлэй туршада hаа...хүдэлнэ. Ханда Донду...даа hайнаар ханда...шуулда дүй дүршэлөө ...р дамжуулан үгэдэг хүн юм. Октябрь hарын дүнгөөр Ханда Дондуковна үнеэн бүриhөө 180 килограмм hү haагаа. Энэ нүхэрнай наймадахи табан жэлдэ ажалдаа амжалта туйлаhанайнгаа түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаhан юм. Елизавета Никитина арба hарын туршада үнеэн бүриhөө 2065 килограмм hү абаа.

Энэ хугасаада hаалишаднай эршэтэйгээр хүдэлжэ, гүрэндэ hү худалдаха түсэб даабариха дүүргээ. Жэлэй дүүрэтэр малшаднай үшөө ехэ hү haажа абаха зорилготой ажаллажа байнхай.

Колхознай гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэбэ. Түсэбhөө гадуур 12 центнер мяха тушаагаа. Мүнөө 60 хашарагууд мяханай комбинадта эльгээгдээ. Хашараг бүхэн 300 килограмм татана. Үхэршэн Цыден Батуев хаража байhан хашарагуудайнгаа шэгнүүр сүүдхын 800 граммhаа ехээр нэмээгээ. Энэ жэлэйнгээ даабариие малшаднай нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, шэнэ табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбөөр хүдэлжэ байнхай.

А. ИШИГЕНОВ,
парткомой секретарь.
Загарайн аймаг.

ХАРГЫ БАРИГШАДАЙ ХУБИТА

Харгы барилгын Хориин линейнэ участогай коллектив табан жэлэй түсэбые болзорhооонь урид дүүргэхэ социалис мүрысөөндэ оролсон, абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Харгы заhабарилха 10 hарын түсэб холо үлүүлэгдэнхэй.

Коллектив 45,6 мянган кубометр барилгын материал бэлэдхэжэ шэрээ. 52,5 километр зайда харгы заhабарилагдаhан, найман километр утатай шэнэ харгы табигдаhан байна.

Улаан-Үдэ—Шэтэ хотонуудые холбодог трактын, Шэнэ-Хүрбэ, Маевка hууринуудай хоорондо найман километр харгы асфальтаар хушагдаа. Мүн баhа Худан голой модон хүүргэ сүм шэнэлэгдээ. Харгы заhабарилагшад бүхыдөө 178 метр зайда хүүргэнүүдтэ заhабарилга хэбэ.

Гадна 97 метрэй зайда харгы хүндэлэн түмэр-бетон соргонууд hуулгагдаа. Тиигэhэнэйнь ашаар аймаг доторхи харгы зам уhанда абтажа муудхаагдахаяа болихо байна.

Бульдозерист Л. Хорошилов, жолоошод Е. Колесников, Л. Колесников, грейдертэ хүдэлдэг Н. Замятин гэгшэд үйлэдбэриингөө даабари 120—130 процент дүүргэнэ.

Харгы заhабарилагшад юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые уридшалан дүүргэхын түлөө бүхы хүсэл оролдолгоё гаргана.

Б. ЛАЙДАПОВ.

МНР-эй ГАДААДЫН ХУДАЛДАА НАЙМААН ҮРГЭДЭНЭ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Дэлхэйн социалис байгуулалтын экономическа хүсэ шадалай саашадаа ургалта, СЭВ-эй гэшүүн оронуудай гадаадын худалдаа наймаанай хүгжэлтэ МНР-эй экономическа харилсаа холбоогоо саашань үргэдхэхэ таатай эрхэ нүхэсэл болоно гээд Монголой «Үнэн» газетэ бэшэнэ. МНР-эй гадаадын худалдаа наймаан ороной арадай ажахые саашадань түргэн хүгжөөлгын түншэтэй тулга болонхой. Үнгэрhэн табан жэлэй туршада МНР-эй гадаадын худалдаа наймаанай эрьесэ 13,2 процентээр нэмээ.

МНР-эй профсоюзуудай X съезд дүүрэбэ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой профсоюзуудай X съезд ноябриин 13-да хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Түгэсхэлэйнь заседани дээрэ МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНРП-гэй болон МНР-эй правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд байгаа. Тэрэшэлэн профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерациин түлөөлэгшэд, 27 ороной профсоюзна делегацинууд энэ заседанидань хабаадаа.

Дүрбэн үдэрэй туршада съездын делегадууд тоосоото үе соохи профсоюзуудай ажал ябуулгые зүбшэhэн, МНР-эй олониитын эгээл үргэн эмхиин тодорхой зорилгонуудые хараалhан байна.

«Американ дээрмэшэд. Индохитадhаа шунахай hабараа зайлуулагты», «Араб арадуудай тэмсэлые дэмжэхэ тухай» гэhэн мэдүүлгэнүүдые делегадууд нэгэн дуугаар баталан абаа.

...ДАЛАЙН ЭЭЗ

...табан жэлэй түрүүшын ...анай үндэр ургаса ху...баhан байнабди. Хүдэл...ай халуун намарhаа ...эршэтэйгээр хүдэлжэ га... Манай механизатор...га таряалангай hолоо... дүүргээд байна. Мүнөө ...ынгээ адууhа малда ...ай үбhэ, hолоомо бэлэд...абди. Үбэлжэлгээ яда...аар үнгэргэхэ арга бо...да гүйсэд бии. Хараал... даабарияа амжалтатай...рhoo урид дүүргэхын ...малшаднай хүдэлхэ.

ҺҮН ДАЛАЙН ЭЭЗ

Арба hарын туршада ажахын hүнэй 4 гүүртэнүүд hайн үрэ дүн туйлаhан байна. Һаалишаднай жэл соо гүрэндэ 21500 центнер hү тушааха түсэбтэй hаа, даабарияа ноябриин нэгэндэ 50 центнерээр үлүүлэн дүүргэбэ. Малшаднай мүнөө үедэ 1972 оной түсэбөөр ажаллана. Энэ шухала хэрэгэй дүүргэлтэдэ Хандалын hүнэй гүүртэ ехэхэн хубитаяа оруулжа шадаа. Эндэхи hаалишад hү haaxa жэлэйнгээ түсэб 110 процент, гүрэндэ hү худалдаха даабарияа 117 процент дүүргэhэн байна. Энэ гүүртэдэ 18 hаалишад хүдэлдэг юм. Гүүртые даагшаар Дмитрий Базарович Дугаров ажаллана.

Һаалишан Елена Сергеевна Якимова 10 hарын туршада 20 үнеэнhээ 51 мянган килограмм hү haажа абаа. Елена Сергеевна энэ хугасаада үнеэн бүриhөө 2378 килограмм hү haaгаа. Федосья Дементьевна Попова үнеэн бүриhөө 2160 килограмм hү haaба.

Ажахымнай hаалишад 10 hарын туршада эршэтэйгээр хүдэлжэ, жэлэйнгээ түсэб болзорhоо урид дүүргэhэниинь баясамаар. Үлэгшэ сагай туршада бүри ехэ амжалта туйлахыень үнэн зүрхэнhөө хүсэе.

С. ТУМУРЕЕВ,
Шергинэй совхозой парткомой секретарь.
Кабанскын аймаг.

Великобританиин Коммунис партиин XXXII съезд дээрэ

ЛОНДОН. (ТАСС). Эндэ боложо байгаа Великобританиин Коммунис партиин XXXII съездын делегадууд эрэлхэг американ коммунистка Анджела Дэвистэй hаналаа нэгэдэжэ байhанаа мэдүүлhэн тусхай бэшэг баталан абаба.

США-гай Вьетнамда ябуулжа байгаа эзэрхэг түримхэй аашануудые дары түргэн болюулха, Индохитадhаа бүхы американ сэрэгүүдые гаргаха тухай эрилтэтэй онсо резолюци съезд баталан абаа. США-гай Вьетнамдахи политикые дэмжэлгэhээ арсахыень, тиин ДРВ-е ба ВРП РЮВ-ые Англиин правительствын мэдэрхэ тухай эрилтэ тэрэ резолюци соо табигдана.

Каирта зүблөөн нээгдэбэ

КАИР. (ТАСС). Араб оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн эндэ ноябриин 14-дэ эхилбэ.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн болохоёо байгаа сесси дээрэ Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоhон байдал зүбшэн хэлсэлгын үедэ араб оронуудай хамтын хэмжээ ябуулганууд тухай асуудал зүблөөндэ хабаадагшадай гол анхарал татана.

Зарим араб гүрэнүүдэй ФРГ-гэй дипломатическа харилсаагаа hэргээхэ арга боломжо тухай асуудал зүблөөн дээрэ табигдана.

ИКП-гэй ЦК-гай ба ЦКК-гай пленум

РИМ. (ТАСС). Эндэ Италиин Компартиин Центральна Комитедэй ба Центральна шалгалтын комиссиин пленум боложо дүүрэбэ. ИКП-гэй хүтэлбэриин нэрэhээ Берлингуэрэй пленумэй үзэмжэдэ табиhан элидхэлэй «гол хараа шугамые пленум дэмжэжэ, тэрэниие съездын урда тээхи зүбшэн хэлсэлгын гол асуудал болгон коммунистнуудай анхаралда д...ха» гэhэн шиидхэбэри абаба.

ИКП-гэй ээлжээтэ съездые Милан хотодо 1972 оной мартын 11-hээ 17 хүрэтэр үнгэргэхэ гэжэ пленум шиидхээ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ШЭНЭ САГАЙ ЭРИЛТЭЭР

Манай «Коммунизм» колхозой хоёр тосхондо һүүлэй жэлнүүдтэ ехэхэн хубилалтанууд үзэгдэжэ байна. Соёлой шэнэ байшан, 2-хи отделенидэ клуб, уншалгын таһагтай библиотекэнүүд үнинэй ашаглалгада оронхой. Эдэнэр бараандаа ууралаар дулаасуулагдадаг.

Олонхи колхозникууд шэнэ, уужам ,һаруул гэрнүүдтэй. Радио ба электрын гал холо ойрын малшадта хүрэнхэй. Мүн телевизор 35 айлда бии гээшэ. Мүнөө газетэ, журнал абадаггүй айл гэжэ Борьёо нютагта үгы aаб даа. Олон айлнууд гэртээ өөрын библиотекэтэй.

Хүн зоной соёл болбосоролой дээшэлэлгэ ганса ажал хүдэлмэридэнь бэшэ, мүн ажабайдалдань нүлөөлнэ. Жэшээнь, һүүлэй үедэ бурхан шажанай заншал баримталга орогүй орхигдожо, мартагдажа эхилээ. Эдэнэй орондо малшадай ба механизаторнуудай үдэр үнгэргэгдэжэ, найр наадан дээрэ мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдадаг, шэнэ түсэб ба уялганууд абтадаг байна. Иимэ ажалай һайндэрнүүдтэ кино харуулагдадаг, хатар ба ёохор болодог. Колхозникуудай урда артистнууд зүжэг наада харуулдаг заншал тогтонижоо.

Гэбэшье колхозой партийна ба комсомолой эхин организацинуудай ажал ябуулгада шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөө олон. Соёл болбосоролой, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ба лекционно пропаганда үшөө муугаар ябуулагдана гэжэ эндэ тэмдэглэхэ ушар гарана.

Инзагатада, мүн Борьёодо хамтадаа 40 гаран багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ба соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд хүдэлжэ байдаг юм. Энэмнай ехэхэн хүсэн гээшэ. Тиибэшье энэ хүсэн муугаар хэрэглэгдэнэ. Эрдэм наука болон техникын һалбаран хүгжэжэ байгаа амжалта тухай ойлгуулалмжын хүдэлмэри хүдөөгэй интеллигенци ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд мүртэйгөөр ябуулнагүй. Энээн тухай иимэ баримта гэршэлнэ. Колхозой сабшалангай ургаса хэдэн жэлэй туршада нэгэл хэмжээндээ байһаар. Нэгэшье фермэ, нэгэшье бригада сабшалан һайжаруулха, уһалха, үтэгжүүлхэ талаар ёһотой хэмжээ абанагүй. Колхозой мэргэжэлтэд энэ шухала юумые хэрэгсээнэгүй. Мүн Борьёодо сабшалангай уһые заа болгохо, һубаг татаха хүдэлмэри оройдоошье хэгдэнэгүй. Тиимэ дээрэһээ Доодо Борьёо, Үнтэн үбэр мэтын газарнуудһаа һүүлшын үедэ үбһэн абтахаяа болишоо. Энээнһээ боложо тус колхоздо мүнөө болотор үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ асуудал шиидхэгдээгүй байһаар.

Энэ ажахыда ажалай түрүүшүүл үгы гэжэ хэлэжэ болохогүй. Республика ба аймаг соогоо суурхаһан эрхим хонишодой нэгэн С. Б. Цыретарова, Н. Ч. Гомбоев, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай Герой Г-Ц. Г. Цыремпилова, коммунис ажалай ударник, аймаг соогоо тарян ажалаар чемпион Н. Г. Халиулин, аймаг ба колхоз дотороо эрхим һаалишан А. Ц. Цыбикжапова гэгшэд жэлһээ жэлдэ ажалай һайн дүнгүүдые харуулдаг.

Октябриин революциин 50 жэлэй ойн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн хоёрдохи отделениин һү һаалиин гүүртын коллектив ажалай түрүүшүүлэй тоодо оролсоно. Энэ ехэ үльгэр баян баримтатай жэшээ. Энээн дээрэһээ эдэ түрүүшүүлэй жэшээгээр, тэдэнэй һургаалаар бусадые хүмүүжүүлжэ, һургажа, хүдэлмэриин һайн дүршэлтэй болгохо, үндэр дүнгүүдые туйлаха хэрэгтэ элсүүлжэ болохо байгаа. Колхозой дэргэдэхи «Знание» бүлгэмэй эмхи хадаа лекционно пропаганда эмхидхэхэ талаар һанаһанда хүрэмэ хүдэлмэри ябуулнагүй. Энээн тухай иимэ жэшээ харуулжа болоно. Үнгэрһэн юһэн һарын туршада ажалай түрүү дүй дүршэл, эрдэм наукын туйлалтанууд болон тусхай асуудалнуудаар лекци тон үсөөн уншагдаа.

Һаяхан Борьёо тосхондо суглаан үнгэргэгдөө. Суглаан дээрэ сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Д. Б. Дарицыренов «Ниитын гурим сахилга ба социалис хуули» гэһэн темээр лекци уншаа. Тиихэдэ колхозой түрүүлэгшэ Д. Б. Лумбунов «үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ, таряа, һолоомо хуряалга ба тосхоной ажалшадай зорилгонууд тухай» элидхэл хээ. Ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгэдэ ехэ багагүй, үбгэд — пенсионернүүд хүрэтэрөө хабаадалсаха гэжэ нэгэн дуугаар шиидэбэ. Сомоной Соведэй үүсхэлээр үнгэргэгдэдэг иимэ суглаанууд ехэ туһатай. Теэд иимэ юумэн ходо түсэбэй ёһоор боложо байнагүй бшуу.

Аймагай Соведэй гүйсэдкомой культурын таһаг клуб болон библиотекын ажал ябуулгые һэбхи муугаар ударидана. Тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэд тосхо[…] хаа-яа яаралтайгаар ерэ[…] дог. Нэгэ-хоёр хоногой […] тосхондо тогтоод, соёл[…] лой хүдэлмэрилэгшэдтэ […] энэ тэрэ юумэ заажа […] ябадал оройдоошье […] Жэшээнь, хоёрдохи […] шэнэ клубта эгээ хэрэгтэй […] нүүд болохо хүгжэмэй […] мент, харуулан ойлгу[…] хэрэгсэл гэхэ мэтэ үгы. […] хүдэлмэри эмхидхэлгын […] методическа заабаринууд[…] дуталдана. Баянистшье үгы, […] болон библиотекэнүүдтэ […] мөөр мэргэжэлтэй хүнүү[…] Мүнөө үедэ клубай ба […] кын хүдэлмэриие урданай […] ябуулжа болохогүй.

Ц. САГАЛ[…]
«Коммунизм» колхо[…]
2-хи отделени[…]
партийна орган[…]
секрет[…]

ХАРТААБХЫН ЗАВОД ХҮДЭЛЖЭ ЭХИЛЭЭ

Абтаһан эдеэ хоолой зүйлнүүдые байра дээрэнь буйлуулдаг, һайнаар хадагалдаг болохын тула тусхай предприятинуудые шэнэ табан жэлдэ хүдөө нютагуудта олоор бариха тухай КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд соо хараалагданхай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Прибайкалиин аймагай ажахынууд, илангаяа манай колхоз хартаабха ехээр тарижа ургуулна. Теэд тэрэмнай хаһа сагтаа бэлэдхэлэй пунктда, городой худалдаа наймаанай организацинуудта абаашагдажа үрдигдэнгүй, горитой хубинь гутажа хосордог байгаа. Энээниие хараада абажа, манай колхоз нютаг дээрээ хартаабха буйлуулжа, крахмал гаргаха завод бариха гэжэ шиидээ һэн.

Үнгэрэгшэ намартаа энэ заводнай баригдажа дүүрээд, ашаглалгада оруулагдаа. Энэ заводые барижа, досоохи оньһон түхеэрэлгэ, хэрэгсэлнүүдыень тодхохо, тааруулан хүдэлгэхэ, тэндэ ажаллаха мэргэжэлтэдые һургаха хүдэлмэридэмнай Москвагай крахмал болон хартаабхын продуктнуудай Бүхэсоюзна институдай хүдэлмэрилэгшэ А. А. Слепухин манда ехэ туһа хүргөө.

Завод хүдэлжэ эхилһээр богонихон болзор соо 18 тонно крахмал гаргажа, хартаабхын үлэгдэлһөө буйлууһан малай тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ 200 тонно паста үйлэдбэрилэгдөө. Сүүдхэ соо 20-25 тонно хартаабха буйлуулагдана. Тиигэжэ 6 мянган центнер хартаабхаяа гурба һара соо буйлуулжа, крахмал болгохо, тэрээнһээ үлэһэн бүхы юумыень үнеэдтэ, шахамал малда, гахайда эдюулхэ тэжээлэй шэмэтэй паста гаргахабди. Һүүлдэнь болбосоруулха хартаабхынгаа барагдахада, 1000 центнер куузику, бусадшье түмһэ, ороoһо эндээ буйлуулжа,тусгаар «Б-12» гэжэ витаминтай тэжээл болгохобди. Мүн кукурузын, наран сэсэгэй, ороoһо таряанай ургасаар дараһан силос баһал тусхай машинаар буйлуулжа, бүри шанартай шэмэтэй болгохо байнабди.

Тус заводой хүдэлжэ эхилһэн түрүүшын үдэрһөө операторнууд А. Бурдуковский, Ю. Кащеев, И. Радионов, кочегарнууд Николай, Виктор Патрушевтан гэгшэд хартаабха болбосоруулан буйлуулжа, крахмал, малай шэмэтэй тэжээл гаргаха мэргэжэл богони болзорто шудалаад, һайнаар хүдэлжэ байна. Эндэмнай бүхыдөө 15 хүн ажалладаг юм.

А. ШАТОВ,
«Прибайкалец» колхозой түрүүлэгшэ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ промышленна предприяти[…] ажалшад юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэл[…]га даабаряа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинат сухариин, пря[…] фельна цехүүдтэй юм. Комбинадай коллектив һарынгаа [...]ри хододоо үлүүлжэ, түсэбһөө гадуур олон мянган тү[…] продукци гаргана. Эндэ социалис мүрысөөндэ шалгар[…] олон. Александра Климова, Мария Сухарева, Галина Ка[…]на, Евдокия Пешкова гэгшэд үнэн шударгы ажалаараа [...]та жэшээ харуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник Але[…] Ивановна Климова.

***

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой оньһон түхеэр[…]нүүдые бүтээдэг цехэй хүдэлмэришэд предприяти дотор [...]гэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые [...] ябана. Дүй дүршэлтэй үнинэй хүдэлмэришэд, мүн залуу[…]шье энэ талаар ехэ габьяатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: цехэй түрүү фрезеровщик Александр [...]лович Сосновский.

С. БАЛДУЕВАЙ [...]

1972 ОНОЙ ТООСООГООР

Баатар Васильевич Алексеев 23 жэлэй саана судна хабсаргаха мэргэжэл шудалһан юм. Баатар Васильевичай гараар хабсаргагдаһан судданууд Буряад оронoймнай уһа голнууд дээгүүр ашаа шэрэнэ. Баян дүршэлтэй болоһон хүдэлмэришэн һайн шанартайгаар ажалаа бүтээхые ехэтэ оролдодог, залуушуулда туһалдаг. Тиимэһээ тэрэниие комсомол-залуушуулай бригадын бригадираар дэбжүүлһэн юм.

Баатар Васильевич ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа табина. Тэрэнэй даадаг бригадын гэшүүд даабаряа дүүргэхын тула эдэбхи үүсхэл гаргадаг байна. Энээн дээрэһээ түргэнөөр, һайн шанартайгаар судануудые хабсаргажа, олоной магтаалда хүртэнэд. Тус бригадын хүдэлмэришэд Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводто эгээл түрүүлэн жэлэйнгээ даабари дүүргэжэ, 1972 оной түсэбөөр хүдэлжэ байнхай.

Д. БАЛДАНОВ.

ТОО БОЛОН БАРИМТАНУУД

△ Улаан-Үдэ городто Железподорожно районой ажалшад түрүүлжэ гараад. Тэдэнэр продукци үйлэдбэрилхэ 10 һарын даабариие болзорһоонь 5 хоногоор урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур, 3,5 миллион түхэригэй продукци наймаалһан байна.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада,37 процентээр үлүү ехэ продукци худалдагдаа, ажалай бүтээсэ 25,5 процентээр дээшэлээ. Авиазаводой, ЛВРЗ-гэй, прибор бүтээлгын заводой, харгы барилгын управлениин коллективүүд социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ.

☆ Республикымнай промышленность продукци үйлэдбэрилхэ, худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Жэлэй үнгэрһэн 10 һарын даабариһаа гадуур 50,5 мянган тонно шулуу нүүрһэн малтагдаа, 19 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдөө, 249 мянган түхэригэй приборнууд, автомат түхеэрэлгэ бүтээгдээ. Мүн 4,6 миллион хэһэг плитэ шифер, 201 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 242 мянган баанха консервэ үйлэдбэри[…]һэн, 61,8 мянган кубометр[…] рөөдэмэл материал бэлд[…] байна.

Ажалай бүтээсэ дээша[…] даабаряа промышленность [...]дөө 103 процент дүүргэ[…] нёдондо жэлэй энэ үеы[…] сасуулхада, 11 процентээр [...] ехэ болоно. Продукци үйлэд[…]гын ургалтын 85 процентнь [...]лай бүтээсэ дээшэлүүл[…] ашаар туйлагдаа. Нёдон[…]лэйхиһээ 20 процентээр [...] олзо доход абтаа.

ҺҮ, МЯХА ЖЭГДЭЭР ЭРХИЛХЭ

Унаганууд мэтэ голигор тарган, мяхалиг бүдүүн буруунууд эхээе тойрон мэнгэлдэнэ, мүргэлдэнэ. Тиигэжэ байха хоорондоо, нэгэ һанахадаа, эхынгээ доогуур шургажа, найгатарнь ёборжо байгаад, хашарагай зэргэ болошоһон буруун хүхэжэ, дэхэжэ байха юм. Зундаа эхынгээ һү дуравраа хүхэжэ, эхэтэе суг үзүүр һормо ногоондо бэлшэжэ ябаһан тугалнууд иимэ түргэнөөр түлжэдэг, мяхажадаг юм байна гэжэ элитээр ойлгогдоно. Обёорон адаглахада, үнеэдээ тоогоор буруунууд үгы ганса бэе үнеэд олон. Тэдэнэр дэншье һаа тарган, голигорнууд. Һубай үнеэд гэжэ абаһаар таагдана.

Энэ ушар тухай һонирхоходо «Красный Октябрь» колхозой малшан, Будажап Тубшинов һанаа алдан дуугайхан байһанай удаа:

— Малнай һубайршаха гэжэ байдаг һэмнай даа. Тэрэл гээшэ болонол даа, — гэжэ мэдэрнэ. — Энээнэй шалтагааниишье холо ошолтогүй, эндээ байгаад, хаража, этигэжэ болоно. Нэгэдэхеэр, мяханай гүүртэдэ хүгшэн, муу үнеэд илгагдана. Хоёрдохёор, буруунууд саг соогоо эхэһээ һалгагданагүй. Энэ харана гүт, өөрһөөн дутахагүй томо бурууида дэхүүлжэ ябаһан үнеэд яагаад хүшэлхэб, хойто жэл яагаад тугал үгэхэб. Гурбадахяар...

Саашань малшан үнеэдэйнгээ һубайрдаг байһанай олон шалтагаануудые дурдана.

Хада уула нютагта тарилга багатай, тиимэһээ малдаа хүсэд хүрэхэ янза бүриин, илангаяа шэмэтэ тэжээл дутамагаар бэлэдхэдэг Захааминай аймагай колхоз, совхозууд 1968 онһоо эхилжэ, мяханай шэглэлтэйгээр эбэртэ бодо малаа үсхэбэрилдэг болоһон юм. Тиигэжэ олонхи үнеэд һаагдахала болижо, мяханай гүүртэнүүд гэдэг олоороо эмхидхэгдэһэн байна. Мүнөө аймаг дотор бии байгаа 34 мянга шахуу эбэртэ бодо малай 27 мянгань мяханда үсхэбэрилэгдэнэ. Тэрэ тоодо 10.458 үнеэдэй 7266 толгойнь гэхэ гү, али 70 процентнь һаагдангүй, тугалаа хүхүүлээд ябана.

Иимэ олон үнеэд һаагдахаяа болёод, мяха үйлэдбэрилгэ эрид ехээр дээшэлээ гү, шэнэ һалбари ашаг үрээ гүйсэд харуулаа гэхэдэ, һанаһан, зориһондо яашье хүрэнэгүй. Дүрбэн жэлэй тоо, мэдээнүүдые абажа харахада, 1967 онойхитой сасуулхада 1970 ондо һү үйлэдбэрилгэ 24.300 центнерээр гэхэ гү, али 38 процентээр доошолһон байна. Тиигэжэ гүрэндэ һү худалдалгаһаа 534.400 түхэриг мүнгэн багаар абтаа. Харин эдэ жэлнүүдтэ мяха үйлэдбэрилгэ 32 процентээр ехэ боложо 634.500 түхэригөөр олзо доход дээшэлһэн байна. Тэрэ тоодо үхэрэй мяха үйлэдбэрилгэ 5440 центнерээр ехэ боложо, 598.400 түхэригэй үлүү олзо ороо. Энээн дээрэһээ харахада, һаадаг һүеэ алдажа, гарзын саана олоһон мяханай үлэгшэ оройдоол 64.000 түхэриг болоно. Ургаса һайнтай байһан эдэ жэлнүүдтэ малай ашаг шэмын дээшэлхэ байһаниие хараха болоо һаа, мяханай шэглэлтэйгээр мал үсхэбэрилһэнэй ашаг үрэ үшөө харагдаагүй, үнэн тоолохо болоо һаа, ололгоһоо алдалгань үлүү байха болошоно.

Энээнэй ушар шалтагааниие бэдэрхэдэ, мяханай шэглэлтэй мал үсхэбэрилдэг болоһонһоо хойшо оло мянган үнеэд һүшье, мяхашье үгэхээ болишоо. Юуб гэхэдэ мяханай гүүртэнүүдэй хахад зарим үнеэдынь һубайража, миил эдеэд, харууһалуулаад ябажа байна ха юм. Жэшээлхэдэ, тэрэл «Красный Октябрь» колхоз 1970 ондо мяханай фермын 484 үнеэд болон гунжадһаа оройдоо 230 тугал түлжүүлһэн байна. Тиигэхэлээрээ тус колхоздо мяханай үнеэдэйнь хахадһаа олонхинь үтэгжүүлгэ болоходоошье болижо, үгыдөөшье үгы шабааһанһаа ондоо ашаг шэмэ үгөөгүй. Харин эдэ үнеэдые харууһалга, эдеэлүүлгэдэ хэды ехэ гарза хэгдээ гээшэб! Мүн «Коммунизмын зам», Ленинэй XXII партсъездын нэрэмжэтэ, «Победа» колхозуудта мяханай товарна гүүртэнүүдэй 100 үнеэн бүриһөө оройдоол 55—65 тугал абтаһан байна.

Энэ жэлэй түл абалгын дүнгүүдые харахада, бүришье тулюур байдал тохёолдонхой. Хэрбээ нёдондоной үбэлжэлгын эхин дээрэ аймаг мяханда үдхэдэг 100 үнеэ, гунжадһаа 67 тугал абаад байһан һаа, мүнөө мээл 10 тугалаар дутуу абаа. Тиигэжэ нёдондоной энэ үеынхиһөө 800-гаад тугал үсөөнөөр абтаад байна. Санагын, Далахайн, Баян-Голой совхозууд, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз нёдондонойхиһоо 180—200 тугал үсөөнөөр абаа. Зуун үнеэ, гунжад дээрэ гаргахада «Дружба» колхоз оройдоо 44 тугал, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз — 50, XXII нэрэмжэтэ колхоз — 51 тугал абаад байна. «Коммунизмын зам» колхоз байгша ондо 786 тугал абаха түсэбтэй аад, үбэлжөөндөө ороходоо оройдоол 536 тугалтай байгаа. Үлөөшэ 250 толгойнь хэзээ абтаха түл бэ, абтаха тугалнууд гү, үгы гү — хэншье мэдэнэгүй. Юундэб гэхэдэ, тус колхоздо малай ороондо ороһон. Һубайрһаниинь харууһан зоотехническэ тоо бүридхэл үгы ха юм. Мүн аймагай бусадшье ажахынууд иимэрхүү байдалтай.

Үнеэдэй олоороо һубайрдаг байһанай гол шалтагаан гэхэдэ, искусственнаар гү, али ядахын сагта буханууды һула табижа үнеэдээ отондо оруулнагүй. Хээрэ, бэлшээридэ бухануудтаяа хамта ябаһан үнеэд хашараг, гунжануудай тугаллаха, үгышье мэдэгдэнэгүй. Тэдэнэр отондо орохошье ушарынь бага. Нэгэдэхеэр, томо болоһон тугал, буруунуудтаа дэхүүлжэ ябаһан үнеэд хүшэ шадалаар һула байна, хоёрдохёор, буханууды баһал туранхайнууд. Хээрэ, бэлшээридэ ябаһан бухануудта 35—40, зарим гүүртэдэ 50-яад үнеэн хүртэнэ. Үбэлжэлгын үедэ мяханай гүүртэнүүдэй үнеэдтэ тэжээл багаар үгтэдэг. Жэшээлхэдэ, «Красный Октябрь» колхоз нёдондо үбөлдөө һаалиин үнеэндэ 11,5 тэжээлэй единицэ эдюулжэ байһан аад, мяханай гүүртын тугалтай үнеэндэ 6,9 тэжээлэй единицэ хүртөөһэн байна. Һаалиингаа үнеэндэ 6,8 тэжээлэй единицэ эдюулһэн Санагын совхоз мяханай үнеэндэ хахадһаань бага, 3,3 тэжээлэй единицэ үгэдэг байһан. Мүнөө жэл эдэ ажахынууд тэжээлэй баланс табихадаа баһал иимэ гуримтайгаар хубаарилга хээ.

Үнеэдээ искусственнаар урэжүүлдэг болоо һаа, эхэ мал бүхэнһөө барагсаан түл абахаһаа гадна, малайнгаа үүлтэр түргэнөөр һайжаруулагдаха байгаа. Мүнөө энэ арга хэрэглэгдэжэ захалһан аад, баһал хүсэндөө хүрэнэгүй. Техник-үрэжүүлэгшэнэрэй курсада 10 хүн һургагдажа, колхоз, совхоз бүхэндэ үрэжүүлгын пунктнууд нээгдэһэн аад, аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин главна зоотехник С. Д. Банзаракцаевай хэлээшээр «хараалагдаһан түсэб буруу һүрөө». Шэнэ арга хэрэглэһэн түрүүшын жэлдэ һаалиин гүүртэнүүдэй 2450 үнеэдые искусственнаар үрэжүүлэгдэхэ байһан аад, зүгтөөл 400-гаад толгой үрэжүүлэгдээд байна. Тиигээд мүнөө болотор мяханай малай нэгэшье гүүртэдэ искусственнаар үрэжүүлгын пункт нээгдээгүй байһаар.

Тобшолон хэлэхэдэ, Захааминай аймагта мяханай мал үсхэбэрилгын технологи гуримшуулагдаадүй, үнеэдһээ һүшье һаахаяа болижо, тэдээнһээ мяхашье абажа бирагданагүй. Мяханай мал шадажа үдхөө һаа, ашаг үрэ, олзо доход ехэтэй байһаниинь мэдээжэ. Түрүү ажахынууд мяханай малай үнеэн бүридэ жэл соо 3—4 центнер хямда мяха абана бшуу. Тон түрүүндэ анхарха юумэн юуб гэхэдэ, түрэһэн ганса тугалхаяа хүхүүлжэ, түлжүүлхэ үнеэдһээ жэлдэ нэжээд түл абадаг болохоёо оролдохо хэрэгтэй. Энэ бэелэшэ, хүсэлдэшэгүй зорилго бэшэ. Үнеэн жэлдээ заатагүй түл үгэхэ ёһотой байһаниинь мэдээжэ. Тиигээ һаа, аймагай колхозууд шанар һайнтай үхэрэй мяха үйлэдбэрилгэ, худалдалгаяа гурбанай нэгэ хубиһаа бага бэшээр нэмээхэ һэн.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
манай корреспондент.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЫЕ—БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙ

Республикымнай залуу предприятинуудай нэгэн болохо ноoһо сэбэрлэн угаадаг Улаан-Үдын фабрика холо ойрын область, городуудтай экономическа холбоотой юм. Тэрэнь жэл бүри хүгжэжэ, үргэдэжэ байһаар. Хүршэ хэдэн областьһоо эндэ ноoһон тушаан абтажа, сорт сортооро илгагдажа, сэбэрлэн угаагдана. Хожомынь олон тоото адресаар иишэ тиишээ ябуулагдана. Москвагай, Ленинградай, Свердловско областьнуудай, Краснодарай хизаарай, Шэтын, Тюмениин болон бусад олон область, городуудай камвольно, сэмбын томо комбинадууд манай эндэ угаагдаһан ноoһо абадаг. Продукциин горитой хуби Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада эльгээгдэнэ.

Ноoһо сэбэрлэн угаагшад республикынгаа түрүү колективүүдэй дунда бата һуури эзэлэнхэй. Үнгэрһэн табан жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргээд, шэнэ табан жэлэй эхинһээ амжалтатайгаар ажаллаха эшэ үндэһэ табяа һэн.

Фабрикын коллектив республика соогоо эгээл түрүүлэн дээшэлүүлэгдэһэн түсэб-уялга абаа. Ноoһо сэбэрлэн угааха табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид, 1975 оной ноябриин нэгэ болотор дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 3670 тонно ноoһо угааха, ажалай бүтээсэ [...]8 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ тэдэнэр хараалһан юм.

Табан жэлэй жэл бүхэндэ бэелүүлхэ зорилго тодорхойлогдонхой. 1971 оной түсэбые декабриин 17 болотор дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 600 тонно ноoһо сэбэрлэн угааха, жэлэй түсэбһөө гадуур 2,5 миллион түхэригэй продукци худалдаха уялга абтаа. Фабрикын цех, бригада бүхэн жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ ямар арга боломжын бии байһые элирүүлжэ, урдаа тодорхой зорилго табиһан юм.

Ажалай эмхидхэл һайжаруулаад, техникэ, машинаяа ашагтайгаар хэрэглээд байхада, халаанай даабари үлүүлэн дүүргэгдэхэ гэжэ тобшолол хэгдээ. Хүдэлмэриин сагые зүбөөр хэрэглэһэнэй ашаар ажалай бүтээсын хэды зэргээр дээшэлхэ байһаниинь тодорхойлогдоо, бригада, цех бүхэнэй арга боломжо элирүүлэгдээ һэн.

Ноoһо угаагшад урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлжэ байна. Хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалыень оньһожоруулха, бүтээсыень дээшэлүүлхэ гэһэн шэглэл баримталагдана. Тиигэжэ ноoһо татажа һубиха ажалые оньһожоруулха, мэшээглэгдэһэн ноoһо складта абаашаха ажалые оньһон хүсөөр бүтээхэ бэлэдхэл хэгдэжэ эхилээ. Ноoһые сортолхо ажал оньһожоруулагдаа. Мүнөө эндэ конвейерэй лини тодхогдоод, ажалай бүтээсэ горитой ехээр дээшэлүүлэгдээ. Үйлэдбэри оньһожоруулха, техникэ нарижуулан һайжаруулха хүдэлмэри урданъ хараалагдаһан түсэбэй ёһоор хэгдэнэ. Энэнь коллективэй техническэ болон социальна хүгжэлтын түсэб дотор хараалагдаһан юм.

Хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Социальна хүгжэлтын түсэбэй ёһоор элдэб янзын һуралсал эмхидхэгдээ. Түрүү дүй дүршэлэй һургуулида, тэрэшэлэн хүдэлмэришэдэй техническэ мэргэжэл дээшэлүүлхэ, тусхай шэглэлтэй курсануудта олон хүн һуралсадаг болоо. Табан жэлэй үедэ фабрикын бүхы хүдэлмэришэдые найман классһаа бага бэшэ һуралсалтай, сашадаа 10 классай һуралсалтай болгохо зорилго табигдаа.

Фабрикын коллектив урагшаа зоримгойгоор дабшажа ябана. Түсэб, абаһан социалис уялга уридшалан дүүргэгдэһээр. Продукци бүтээн гаргаха арба һарын даабари холо үлүүлэн дүүргээд, түсэбһөө гадуур 5,4 миллион түхэригэй продукци наймаалагдаа. 1970 оной 10 һарынхитай сасуулхада, ажалай бүтээсэ 13,4 процентээр дээшэлээ. Мүнөө дээрээ фабрика даабаряа нэгэ һараар уридшалжа ябана.

Оронойнгоо зарим түрүү предприятинуудай жэшээгээр дээшэлүүлэгдэһэн түсэб-уялга абаад, үйлэдбэреэ оньһожоруулха гэһэн гол шэглэл баримталһаниинь тон зүб байба. Жэлэй үнгэрһэн 10 һара соо эли тодо амжалта туйлагдаба ха юм. Фабрикын олонхи хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа, хэлэһэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллана.

Ноoһо угаадаг цехэй коллектив даабариһаа гадуур 300 тонно ноoһо угааһан байна. Тэдэнэр ноябриин даабариие болзорһоо[…] дүүргээд, декабриин [...] ажаллажа эхилээ. Антонина [...]реевна Беляевагай, Людмила [...]сильевна Игнатьевагай [...] бригаданууд социалис мү[…]дэ эрхимлэжэ нэр[…] дурдуулжа байна. Ту[…] гадануудай коллективүүд [...] жэлэй түрүүшын жэлэй [...] дүүргэһэн тухайгаа элидх[…]нөө тэдэнэр ерэхэ жэлэй [...] дүүргэжэ захалаа.

[...] Прассова участогой [...]лаанууд декабриин түсэбэ[…]лажа байнхай. Ноoһо [...] цехэй коллективэй ажал[…]лэ ехэ. Эндэхи 10 бри[…]нүүд, хоорондоо мүрысэн[…] һайнаар ажаллана. Бригада[…] байгша оной түсэб дүү[…] Анна Савельевна [...] Анна Павловна Емельянова[…] тэлбэрилдэг бригадануу[…] эхинһээ хойшо түрүү һуури[…] гэшье алдаагүй байха юм. [...] коллектив хамта дээрээ [...] гадуур 2194 тонно ноoһо [...]лон илгаһан байна.

Бүтээсэ ехэтэйгээр [...] эрхэ байдал хүдэлмэришэ[…] хо асуудал бодото дээрээ [...]дэнэ. Ажалай эмхидхэл һай[…]лагдна. Абаһан уялгаяа [...] тэмсэлэй зохисотойгоор [...] дэһэгэй ашаар фабрикын [...]рүүшүүл жэлэйнгээ даабар[…]һан уялгаяа дүүргээд, [...]лэй түсэбтэ оронхойнуу[…]жа байнад ха юм.

С. БАРДАМО[…]

...ТЫН АГУУ ТУЛАЛДААНДА ТҮРЭЛ МОСКВАГАА ХАМГААЛАГШАД

НЮТАГАЙМНАЙ ХҮБҮҮНЭЙ БААТАРШАЛГА

...ай бусад мэргэжэлтэдэй дун... ...улшад тусгаар һуури эзэлдэг ...Юуб гэхэдэ, тагнуулда ябаха ...оултай, харюусалгатай, хүн... ...хэрэг болоно бшуу. Таг... ...хадаа армиин хурса нюдэн, ...шэхэн болоно гэжэ сэрэгшэд ...р хөөрэлдэдэг.

...ороноо хамгаалтын дайнда ...саһан тагнуулшад» гэһэн ...967 ондо Москвада хэблэгдэһэн

...тагнуулшадай баатаршалга энэ ...оо харуулагданхай. Нютагай... ...эрэлхэг зоригто хүбүүд Д. Б. ...ов, Г. В. Петушкин гэгшэд эн... ...гдэһэн байна. Капитан Дугар ...вай командалдаг ротодо алба ...байһан тагнуулшан К. П. Сте... ...тухай очеркоор тус номой тү... ...хуудаһан нээгдэнэ. Сержант ...ко дайсанай сэрэгшые («хэ... ...сөөр барижа асархаяа ошо... ...гшагүйдэжэ, гар хооһон бу... ...байгаа. Дайсанай тылдэ үшөө ...ьгээхые тэрэнэй гуйхада, ро... ...мандир: «Нэгэ бага хүлеэ» ...харюусаа һэн. Гэбэшье ойро ...аниргүй байһанайнгаа, һүү... ...капитан Ямпилов иигэжэ за...

...Сержант Стеценко, бүлэг таг... ...шадые шэлэжэ абаад, тагнуулда ...на бэлдэгты!

...үдэрһөө хойшо сержант фа... ...рай «уурхайлһан» газарые то... ...ор шудалжа, шэнжэлжэ ...һэн. Гитлеровецүүд үглөөнэй, ...дашын хоол хэды сагта бари... ...харуулшадаа хэдыдэ һэлгэнэб ...ээ мэдэжэ абаба.

...ын командир сержанттайгаа ...дайсанай хороһон газарые да... ...даһанайнгаа һүүлээр урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ тодорхой түсэб табиба. Түсэбэй ёһоор, забда залигүй буудажа добтолһоной һүүлээр минэ табиһан газарнуудта уридшалан гаргаһан харгыгаар тагнуулшад танкаар ДЗОТ тээшэ дабшаха зуураа, гранатануудаа тэрээн руу шэдэжэ, дайсанай сэрэгшэдые барижа абаад, томо буугай буудажа байхые һамбаашалан, гэдэргээ бусаха зорилготой һэн. Энэ түсэбөө дахин дахин шалгажа үзөөд, капитан Ямпилов дивизиин командир полковник Б. Б. Городовиковто элидхэхээ ошобо.

Ямпиловай элидхэлые анхаралтайгаар шагнаад, дивизиин командир штабай начальник хоёр энэ түсэбые бэелүүлхэ хэрэгтэнь һаалта хэжэ болохо дайсанай огневой точконуудые, минэтэй газарые дабажа гараха харгы нарин нягтаар шалгажа, бэе бэедээ тэмдэг үгэхэ дохёо карта дээрэ зүбшэн батална.

— Болохотойл гээшэ ха. Туршаад үзэг, — гээд, дивизиин командир штабай начальнигта хандаа һэн. Энээнэй һүүлээр шанга бэлэдхэл эхилбэ.

1942 оной октябриин 30-да энэ түсэбөө бодото дээрэнь бэелүүлхэ захиралта үгтөө һэн. Харанхы боложо эхилэмсээр, сапёрнууд хүдэлмэрээ захалба. Тэдэнэр хадхуууртай түмэр хорёотой, минэтэй газараар «харгы» гаргаба.

Капитан Ямпилов тагнуулшад болон танкистнуудай бэлэн болоһые мэдэжэ абаад:

— Амжалтатай бусахыетнай хүлеэнэбди. Буудажа эхилхэ дохёо үгэхэмни, — гэбэ.

Түрүүшын буугай һүрэхэ абяагаар танкнууд шуумайн урагшаа дабшабад. Түрүүшын үедэ гитлеровецүүд ракетээр гэрэлтүүлбэгүй. Тиимэһээ танкнууд харанхые һамбаашалан урагшаа тэгүүлнэ. Харгы заахын тулада сапернуудай табиһан һүлэмхи галхануд урдань носоно.

Гэнтэ огторгой нюдэ һаргама ялагараар туяаршаба. Немецүүд танкнуудай дүтэлжэ ябахые обёоржорхибо хэбэртэй. Дайсанай минэнүүд улижа, снарядууд тэһэржэ эхилбэ. Ракетээр гэрэлтүүлэгдэһэн түглэ шугын заха элихэнээр харагдана. Тагнуулшадые һуулгаһан танкын дүтэлжэ ябаһан ДЗОТ-ые сержант Стеценко обёоржорхибо. Хүл хөөрсэг болоһон дайсанай сэрэгшэдэй һүүдэрнүүд эмхи гуримгүйгөөр һүүдэлзэнэд.

Иулемёдой гал ДЗОТ-ой аманһаа сасаршаба. Һомон танкын хуяг сохёод шуууятайгаар халба һүрэнэ. Тагнуулшад танкһаа һүрэжэ буумсаараа танкын хойноһоо бэеэ нюугаад гүйлдэшэбэд.

Ой соогуур зуугаад метрэй газарта хоёрдохи танк урагшаа дабшана. Танкһаа тагнуулшадые таһа сохижо һалгаахые оролдоһон дайсадай огневой точконуудые энэ танк саг зуура зогсод гээд лэ үхэр буугаар буудана.

Түрүүшээр ябаһан танк гүйдэл дундаа ДЗОТ-ой аманда туласа ерэбэ. Дайсанай ДЗОТ руу гранатанууд хиидэжэ эхилбэ. Тэрэнэй һүүлээр тагнуулшад нүхэн худар һүрэн буубад.

Бүлэг хүнүүд ДЗОТ тээшэ ошохо бүхы харгы хааба. Сержант Стеценко, сэрэгшэд Синельников, Симкин гэгшэдтэй сугтаа ДЗОТ тээшэ гүйлдэжэрхибэ. Үүдэн һүглэ татагдаба. Тэдэнэр хэдэн гитлеровецүүд дээгүүр һүрэн гаража, хара утаагаар манаржа балай харанхы болошоһон ДЗОТ худар оробод. Стеценко фонаряар гэрэлтүүлбэ. Фонариин гэрэлхэн буланда бэгзышоод һууһан солдадые тудаба. Тэрэ «Гитлер капут» гэжэ хэдэ дахин дабтаһаар гараа үргэжэ, үгэ дууламгайгаар газаашаа гараба. Синельников, Симкин гэгшэд тэрээниие танк тээшээ абаашаа һэн.

Куприян Стеценко ракетээр хойно хойноһоонь һубарюулан гурба дахин дохёо үгэбэ. Энэ хадаа «дайсанай сэрэгшэ абтаа, гэдэргээ бусаха хэрэгтэй» гэһэн тэмдэг байгаа бэлэй.

Иигэжэ харюусалгатай шанга даабари дүүргэгдээ һэн. Эдэ бүгэдэ тагнуулшадай ротын командир, эрэлхэг зоригто буряад хүбүүн, мүнөө запасай полковник Дугар Базарович Ямпиловай түсэбөөр бэелүүлэгдэһэн зорилго болоно бшуу. Энэ хатуу даабари бэелүүлгэдэ гол үүргэ дүүргэһэнэйнгээ түлөө ротын командир Д. Б. Ямпилов Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын Дайнай I шатын орденоор, отделениин командир К. П. Стеценко Улаан Одоной орденоор шагнагдаһан байгаа. Мүнөө Ямпиловай энгэр сээжые Эхэ ороноймнай хайра 14 орден, медаль шэмэглэдэг.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилхэдэ, залуухан лейтенант Дугар Ямпилов түрэл Буряадайнгаа Цакир тосхондо хилэ сахилгын комендатурын командирай орлогшоор алба хэжэ байгаа һэн. Дайнай эхилһээр долоо хоноод байхада Владимир город эльгээгдээ бэлэй. Гол түлэб хилэ сахигшадһаа бүридүүлэгдэһэн ябаган сэрэгэй дивизи эндэ байгуулагдаһан байгаа. Удангүй июлиин 19-дэ тэдэ Ржевскэ район ябуулагдаба. Һүүлээрнь Эхэ оронойнгоо ниислэл хото шадар гитлеровецүүдтэй нюур нюураараа уулзажа, хатуу байлдаанда ороһон байна.

Дугар Базарович Калинин, Клин, Дмитриев городуудые сүлөөлэлгын байлдаанда хабаадалсаа. Эдэ городууд хэды дахин гарһаа гарта ороһон байна. Эгсэ жэл үнгэрөөд байхада, 1942 оной октябрьда, үнөөхил Ржевскэ райондоо капитан Ямпилов эрэлхэг зоригто нүхэдтэеэ сугтаа баатаршалга харуулжа, Эхэ оронойнгоо даабари үнэн сэхээр дүүргээ бэлэй.

Тэрэ гэһээр олохон жэл үнгэрөө. Запасай полковник Ямпилов мүнөө амаралтадаа гараашье һаа, Буряадай хүдөө ажахын институтда багшалһаар юм.

О. ЦЫБИКОВ.

МЕДИГҮҮДЭЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛҺӨӨ

Түрэл республикынгаа 50 жэлэй ойе угтуулан, хүдөө нютагуудай соёл культура дээшэлүүлхэ, болбосон түхэлтэй болгохо талаар эхилээд байһан хоёр жэлэй добтолгодо Хяагтын медигүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа эхилэнхэй. Юуб гэхэдэ, һайн шанартай санитарна хүдэлмэри культурын таһаршагүй хубинь шуу. Тиимэһээ тэдэнэр аймаг дотороо санитарна хүдэлмэри һайжаруулхые оролдоно.

Республиканска санитарна гэгээрэлэй байшангай методист А. М. АНДАЕВА Хяагтын медигүүдтэй уулзажа ерээ. Тэрэнэй хөөрөө санитарна культурын пропагандистнуудай анхаралда дурадханабди.

Хяагта городой, аймагай һуурин ба хүдэлмэришэдэй посёлогуудай үнгэ шарай элихэнээр хубилжа байна. Аймагай түбэй болон участоково больницануудта эмнэлгын болон үбшэнһөө һэргылхэ талаар ябуулагдадаг хүдэлмэри нилээд һайжараа.

Санитарно-һэргылэмжын хэмжээ ябуулгануудай тодорхой түсэб баталагдаад, тэрээндэ хамаатай бүхы эмхи зургаанууд танилсуулагданхай.

Һуурин тосхонуудай, коммунальна ажахын предприятинуудай, ниитын эдеэ хоол бэлдэгшэдэй, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай эрхэ байдал ходо шалгагдана. Хэрбээ ариг сэбэрэй талаар сахигдаха ёһотой заабаринуудай бэелүүлэгдээгүй байбал, тусхай хэмжээн дары абтадаг зантай. Тиихэдэ энэ асуудал медсовет дээрэ заабол харагдадаг.

Элүүр энхын университедтэ һуралсал эхилэнхэй. Мүнөө жэлэй һурагшад—түрэлхид. Түрүүшын хэшээлдэ зуугаад хүн байгаа. Тэдэнэр университедтэ бултадаа ябаха хүсэлэнтэй. Һуралсалай энэ жэлдэ түрэлхид иимэ лекцинүүдые шагнаха: «Һурагшын хубиин ба ниитын ариг сэбэр, «Үбшэнһөө һэргылэмжын тарилганууд», «Мухар һүзэгтэн ба медицинэ», «Физическэ хүмүүжүүлгын асуудалнууд», «Гэдэһэ доторой үбшэнһөө яажа бэеэ хамгаалхаб» гэхэ мэтэ.

Ариг сэбэр сахиха талаар һуралсал перддрияти, совхоз, һургуули бүхэндэ үнгэргэгдэхэ. Тиихын тула эмшэлгын эмхи зургаан бүхэндэ нэгэ хэдэн ажахы, үйлэдбэриин участогууд даалгагданхай.

Хяагтын трикотажна фабрикын цех бүхэн соонь элүүр энхын булан эмхидхэгдэнхэй. Гигиенын асуудалай тусхай программаар врач Субанова һуралсал үнгэргэнэ. Дүй дүршэлтэй фельдшер Попельнягые Хоронхойн галдалгын фабрикын коллектив һайн танидаг. Тиихэдэ Попельняк өөрөөшье фабрикын үйлэдбэриин ябасые һайн мэдэдэг, ойлгодог, Сүхын арһанай заводто фельдшер Н. В. Шильникова цехүүд соо элдэб плакат, лозунг, хуудаһа, зохидоор түхеэрэгдэһэн санбюллетень гаргажа байдаг. Гэхэтэй хамта, Хяагтын аймагай медигүүд арад зондо мэдээсэн дуулгаха ондоо арганууды—радио, кино, хэблэл гэхэ мэтые үргэлжэ хэрэглэжэ байдаг. Тэдэнэй үүсхэлээр «Родина» кинотеатр соо медицинын темээр кинофильмнүүд харуулагдадаг.

Һарын һүүл бүхэндэ ленинскэ пятница үнгэргэгдэнэ. Тэрэ үдэр врачнар предприяти, совхоз, колхозуудта лекци уншахаар гарадаг. Санитарно-гигиеническэ темээр үнгэргэгдэһэн КВН Хяагта городой һурагшад ехэтэ һонирхоо һэн. КВН-дэ шалгарһан үхибүүдтэ ВЛКСМ-эй райкомой грамотанууд барюулагдаа. Аймагай һургуулинуудта ариг сэбэрые сахилгаар, гэдэһэ доторой болон бусад үбшэнһөө һэргылэмжээр хэшээлнүүд хирэ-хирэ болоод лэ үнгэргэгдэжэ байдаг болонхой.

Харуулан ойлгуулха хүдэлмэри хэдэггүй нэгэшье больница, амбулатори аймаг соо байхагүй.

Санитарна ариг сэбэрээр үнгэргэгдэһэн һарада аймагай предприяти, ажахынууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тиин олон предприяти болон байрын кварталнууд санитарна талаараа гуримтай болтогдоһон байна.

Мүнөө Хяагтын аймаг дотор медицинын 331 хүдэлмэрилэгшэд тоологдоно. Эдэнэр бултадаа ариг сэбэрые сахиха, арад зоной элүүр энхые хамгаалха талаар горитой анхарал, оролдолго гаргана.

Хяагтын медигүүдэй ажалай дүй дүршэл республикымнай бусад аймагуудай медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө һайшаан дэмжэгдэхэ бэзэ.

АРАДАЙ ЗӨӨРИ ГАМТАЙ

Улаан-Үдын универмагта иимэ нэгэ ушар болоһон байна. Радиоприёмнигууд ба телевизорнүүдые худалдадаг таһагайнь дэлгүүртэ табяатай нэгэ телевизор үгы болошобо ха. Энээниие наймаалагшад хүрэһөөр обёороогүй. Харин газааһаа нэгэ хүн орожо ерээд: «Бүреэдэһэ, хайрсаггүй телевизор хүндэ худалдаа һэн гүт?» — гэбэ ха. «Үгы». «Теэд тиимэ нэгэ телевизор машинада ашахаяа байнал!» Гүйлдэжэ гарахадань, нэгэ хүн 337 түхэригтэ «Ладога» түхэлэй телевизор витринэ дээрэһээ абаад гарашаһан ябаба.

Һүүлдэ мүрдэлгын элирүүлхэдэ, тэрэ хулгайшан 3 жэл түрмэдэ һууһан М. Мякишев байшоо.

Үгышье һаа, иимэ нэгэ жэшээ дурдая, 30 наһанай, хоёр үхибүүдтэй эхэнэр — П. Соловьева «Звездочка» магазин сооһоо хоёр платье хулуугаад ябатараа баригдаа.

Советскэ районой арадай сүүдэй эдэ хулгайшадай хэрэгые харахадань, суг хүдэлдэг нүхэдынь, универмагай хүдэлмэрилэгшэд ерэжэ: «Хулгайшан гүрэнэй хармаанда ороо. Гүрэнэй зөөри — арадай зөөри. Тон хатуугаар хэһээгты!» — гэһэн эрилтэ табяа һэн. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, хүн зон арадай зөөридэ өөрынгөө зөөри мэтэ гамтайгаар хандана, арад зоной ажалай аша үрэ гэжэ мэдэнэ. Тиигэбэшье хүн зоной дунда энээниие ойлгодоггүй гэхэ гү, али өөрөө ниитын зөөридэ нэмэри оруулангүй, олоной зөөриһөө үбэртэлөөд ябахые оролдодог хүнүүд дайралдана.

Манай гүрэндэ хулгай хэхэ, ниитын зөөридэ өөрөө мэдэжэ орохо шалтаг үгы юм. Ажал хэһэн хүн бүхэн ажана тэнюун, ядамаргүй һууха аргатай гээшэ. Тиигэбэшье хулгай, ниитын зөөри үбэршэлэлгэ үзэгдэдэг. Энээнэй шалтагаание бэдэрээд, шэнжэлээд үзэхэдэ, хомхой хобдог ябадал гаргаха, ажал хэнгүй зайгуултаха, архи тамхи дэрлэхэ гэхэ мэтэ хойрог аашануудһаа тэрэ эхилдэг байна. Гадна, баяжаха, хүнһөө үлүү һайнаар һууха, хүнгэн мүрөөр олзо олохо, тиигээд хэнһээшье һайнаар хубсалха, ажаһуу ха дуратайшуул гүрэнэй халааһанда орожо эхилдэг. Иимэ хүнүүд мүн тойроод байһан зондоо муу жэшээ харуулдаг байха юм.

Кировэй нэрэмжэтэ заводой зарим хүдэлмэрилэгшэд —заводой мүнгэн һангые хамгаалан сахиха хүнүүд хулгайлдаг байһанаа баригдаһан юм. Тоосооной бухгалтер Т. Викторова, кассир Е. Захарова гэгшэд үгээ нэгэдээд, хуурмаг данса хэжэ, хэдэн һарын туршада заводой кассаһаа мүнгэ үбэршэлһэн байгаа. Тэдэ хэдэн хүдэлмэришэдэй салин хүлһэнһөө мүнгэ эдидэг байгаа. Амаралтада гараһан, үбшэнэй шалтагаанаар ажалһаа гээгдэһэн, хүүгэдтэй болоһон эхэнэрнүүдэй мүнгэнһөө хуурмагаар даража абадаг, заримдаа оройдоо үгы хүндэ салин түлөөд, тэрэ мүнгэеэ хубаадаг байгаа. Хэрбээ хэн нэгэн һэжэг түрөөд, юундэ бага мүнгэ абаһан тухайгаа һонирхоо, ойлгуулжа үгэхыень гуйгаа һаа, хараалгаад үлэдэг һэн. Тиигэжэ Викторова Захарова хоёр 58 хүнэй 1072 түхэриг үбэршэлһэн байна.

Иимэ ушарнууд ондоо предприяти, колхоз болон совхозуудта, эмхи зургаануудта үзэгдэдэг. Тэдэнэй ажал хүдэлмэриин эмхидхэл, хиналта хараад үзэхэдэ, һула байдаг байна. Хулгайшадтай, ажалай журам эбдэгшэдтэй, хулиган ааша гаргадаг, һэбхи ба залхуу хойрог хүнүүдтэй тэмсэл ябуулдаггүй газарта хүнүүдэй хуули буса ябадал гаргалга олон байдаг. Энээниие юундэ дурданабши гэхэдэ, олониитэ, хүн бүхэн социалис зөөри, хүн зонойнгоо амгалан байдалые, ниитынгээ ёһо гуримые сахиха, хамгаалха ёһотой. Нюдэн дороһоо телевизор хулуулгадаг наймаашад тиихэдээ арадай зөөридэ һалананаар хандаһан байна бшуу. Сүүдэй үедэ: «Тэрээхэн телевизорэй үмсынь зөөри һаа, наймаашад нюдөө табингүй байхагүй һэн!» — гэжэ нэгэ хүн хэлээ һэн. Тэрэ тон зүб лэ ха.

Арадай сүүдүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, арадай судьянар гүрэнэй, хүн зоной зөөридэ орогшодые суг хүдэлжэ байһан хүнүүдэйнь урда, олониитын нюдэн доро сүүдлэхэ гэжэ оролдодог. Зүгөөр иимэ нүүдэл сүүдүүдэй болоходо, зон тон үсөөн суглардаг юм. Теэд нүүдэл сүүдүүдые манай партийна, профсоюзай ба бусад ниитын эмхинүүд сурталайнгаа, хүмүүжүүлхы хүдэлмэриингөө һалбари гэжэ сэгнэхэ ёһотой гэжэ һанагдапа.

М. МАРКОВА,
судья.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

МАЛШАДАЙ ЗОРИЛГО

...урбын совхозой 3-дахи от...идэ (Тохорюугта) хүхүү...таргануулха малай гүүртэ ...одог. Эндэ малшад Дарижаб ...оева, Георгий Андреев, Бу...дари Цыденова, Надежда Миты...а гэгшэд хүдэлдэг. ...Эдэ нүхэдтэ хамта 140 толгой мал даалгагданхай. Малаа бэлшээри һайнтай газарта адуулжа, үнеэн бүриһөө тугал абажа, тобир тарганаар ондо оруулха гэһэн зорилго тэдэнэр урдаа табинхай.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хориин аймаг.

«Һанан, һанан баясанаб»

...Заахандаа хүлөө гэмэлтэжэ, ...ной табгай шэнгеэр гэшхэ... ...болоһон хүм. Арга хургашье ...гүй ябагдаа. Теэд Улаан-Үдэ...ын 4-дэхи больницада хахад ...аргалуулжа хүлтэй болоод, ...агаа бусажа ерэбэб.

...Тиигээд байхадаа «Буряад ...» газетээрээ дамжуулан, ...ргическа отделениие даагша ...ей Степанович Черепановта, ...нэр нүхэд Болдоев, Бухаев, ...гэгшэдтэ халуун зүрхэнэй ...р хүргэн, ажалдань үшөө ехэ ...алта хүсэнэб.

Сергей Степанович — энэрхы һайхан сэдьхэлтэй хүн. Муу хүлыемни үнэн зүрхэнһөө оролдон аргалжа, намда зол жаргал асараа.

Тиимэһээ врачнуудта, үбшэнтэндэ урин зөөлэхэнөөр хандадаг сестра, нянинуудта баярые хүргэнэб. Өөһэдөө элүүр энхэ, зол жаргалтай ябагты даа гэжэ юрөөхэ байнаб.

Должит РИНЧИНДОРЖАЕВА,
Яруунын аймагай «Победа» колхоз.

Совет худалдаа наймаанай отличник Степанида Малофеевна Гульц 16 жэлдэ наймаанай ажалда хүдэлнэ. Һүүлэй 4 жэл тэрэ Улаан-Үдын аймагай Жиримэй сельпогой 8-дахи магазиниие даагшаар ажаллана. Тиихэдээ эд худалдаха түсэбөө жэл бүри үлүүлэн дүүргэдэг юм. Һаяхан Степанида Малофеевнада «мэргэжэлээрээ шалгарагша» гэһэн үнэмшэлгэ үгтөө.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

...ССР-эй ЭКОНОМИЧЕСКА КАРТА ХАРАХАДА...

...нисэй мүрэн дээрэхи элшэ хүсэнэй нэгэдэл

...☆ Дунда-Енисейн гидроэлектростанци хаана барил...иб? ☆ Ангарай һаба дороһоо олдоһон ашагта малта...ы. ☆ Нэгэ проектын табан ондоо янзанууд. ☆ Энер...үһан зам, ашагта малтамал, ой модон — эдэ бүгэдэ ...бириин комплексые бүридүүлнэ.

Газарай баялиг гандашагүй

...эһээ энэ барилга иимэ орёо ...энгеэр һанагдаһан юм. Шэн...эд гранит һабатай аад, таа...ай уйтан «хоолой» Енисей ...оод, тэрээндэ зохихо түхэлэй ...шэлэн һунгаха ёһотой байһан. ...идроагрегадуудай тооё, хүсые ...лхо, үһан доро орохо тэрэ ...газарые заажа үгэхэ гэхэ ...үдэлмэри хэгдэхэ һааб даа. ...энэ гидроэлектростанциин ...итай лагаад зэргэ оршон бай...ай асуудалые зүбшэбэ.

..., тэдэ бүгэдэнь гэнтэ буруу ... Али проектнь бирагүй бай... Үгы даа, даншье тиимэ бэшэ. Енисейн үһан хорожо эхилээ ...! Үгы, Енисей урда мэтэ харь... Тиигээ һаа, энэ ехэ барил...рюулагдаха хүсэн, мүнгэ зөө...ашаяа харюулхагүй байшаба ...? Баһал тиимэ бэшэ. Гарга...һан мүнгэ зөөринь удааншье ... ашаяа дүүрэн харюулха ...эсогдоо. Барилгын хүсэд дүү...байхада, түрүүшын турбина...ратска, Красноярска, ГЭС...энгээр, Сибириин хотонуудта, ...ленна предприятинуудта эл...үгэжэ эхилхэ юм.

Эндэ ондоо шлатагаан бии. Юуб гэхэдэ, Ангарай адагые үһан доро оруулжа болохогүй, харин тэрэ багайнь һабые хатааха ушар гараа. Эрхүүгэй далай гэжэ нэрлэгдэһэн ГЭС-эй хаалта шадархи сээл үһа тогтоохо үедэ Ангарай адагай үһанай татаһаниинь гайхалгүй. Зарим газартаа Ангарай хуушан һаба хатажа, үһан доро нюугаатай байһан ямаршьеб танигдаагүй минералнууд гаража ерээ бшуу.

Тэндэхи газар, үһанай шэнжэ түхэлые буулгажа ябаһан залуу эрдэмгэ геолог Юрий Глазырин тэдэ шулуунуудые гансата һонирхобо. Тиин үнгэтэ металлнуудай айхабтар ехэ баялиг Ангарай һаба доро хэбтэнэ гэжэ элирүүлэгдээ һэн. Хажуудахань урдадаг Горевко гэжэ горхоной нэрээр энэ баялигай хэбтэшэ нэрлэгдэһэн байна.

Ангар-Енисей дээрэхи асари ехэ ГЭС-үүдэй проектые зохёодог «Гидропроект» гэжэ бүхэсоюзна институдай инженер, экономист, энергетигүүдэй урмые энэ ушар хухалаа ха гү?

— Түрүүшээр үнэхөөрөөшье болдолгото болохоор һэн, зүгөөр хожомынь олзуурхаа, омогорхоо бэлэйбди, — гэжэ институдай директор Дмитрий Юринов хөөрэнэ. — Юуб гэхэдэ, эндэ байгаали өөрөө айхабтар таарамжатай элшэ хүсэнэй, промышленна комплекс бариха үндэһэ бэлдэжэ үгөө бшуу. Ой модон, түмэрэй руда. Үһан зам байха, үшөө нэмэлтэ болохо туулган, дэлгэрэнгыгээр хэлэбэл, үнгэтэ металлнууд олдожо байха. Хэжэ байһан түрүүшынгээ проектһээ арсаха болоһомнай ойлгосотой.

Ангарай адагые хайшан гээл һаа, үһанһаа зайлуулхаб гэһэн асуудалые проект зохёогшод мүнөө шиидхэжэ байнхай. Тиигэбэлнь, Горевско ашагта малтамалнуудай поли сүлөөржэ үгэхэ бшуу. Энэ гайхамшаг баялиг нилээд доро хүрэтэр ошодог юм. Тиимэһээ газар дорохи үһаншье тэрээниие сүмэлэн гарадаг байна.

Гидроэелктростанци хабшал хабсагайта Дунда Енисейдэ бариха зорилго мүнөө хойноо гараба гээшэ гү? Үгы даа, ГЭС баригдахаялал баригдаха. Зүгөөр эндэхи байгаалиин баялигые гүйсэд дүүрэнээр ашаглаха зорилго хүсэндэнь хүргэхын тула үшөө орёо асуудалнуудые шиидхэхэ юм.

Енисей мүрэниие эхинһээнь адаг хүрэтэр нэгэтэ бэшэ ябажа хараһан, дүй дүршэл ехэтэй үнинэй инженер Павел Дмитриевский түрүүтэй проект зохёогшодой бүлэг нилээд удаан зүбшэжэ, арсалдажашье, таарамжатай гэжэ һанагдаһан олохон лэ хабшал газарнуудые голоһон байха. Һүүлэй һүүлдэ Ангар-Енисейн комплекс барихада таараха гэжэ һанагдаһан табан янзын проектын дурадхалнуудые үлөөгөө юм.

Ангарай Енисейдэ шудхадаг адаг багта электростанци бариха, хоёр мүрэнэй-үһые тад ондоо газарта ниилүүлхэ, тиин шэнэ һабаар урадхуулжа, ашагта малтамалаар баян хуушан һабыень хатааха гэхэ мэтэ асуудалнуудые мүнөө шиидхэхэ болонхой.

Адагуудынь урилуулагдаха

Түрүүшынь проектын юрэнхы шэнжэ иимэ юм. Горевско ашагта малтамалнуудай тээ дээхэнүүр Ангар-мүрэниие хаагаад, элһэтэй, известнягтай, хужармаг зүүн эрьсыень һэтэлжэ, үһанай урасхалай шэглэлые һэлгэхэ байна. Хоёрдохи гидроузелые Енисей мүрэн дээрэ, Ангарай мүнөөнэй адагһаа арбан найман километр дээгүүр бариха.

Дээрэ дурдагдагша Ангарай хаалта мүнөөнэйнь адагһаа жараад модоной газарта табигдажа нилээд ехэ далай-нуур тогтохо байха. Тэрэл тогтомол үһанһаа тусхай һубагаар Ангарай үһан Енисей тээшэ шэглүүлэгдэхэ юм.

Ангарай ба Енисейн—хоёр хаалтын урда тогтоһон нуур-далайн, үһанууд халихадаа, нилээд ехэ газар дайдые хушажа, хоорондоо һайса дүтэлхэ байна бшуу. Эдэ хоёрые нэгэдүүлхэ тусхай һубаг-канал 300 метр үргэнтэйгөөр бариха гэжэ хараалагдана. Тиин жэл бүри Ангарай бүхы урасхал — зуун табин миллиард кубическа метр үһан Енисей руу залагдажа байха бшуу.

Енисей дээрэхи Савинска хабшал багта гидроэлектростанцитай, онгосонуудай ябаха шлюзтэй хоёрдохи хаалта табигдаха. Эндэл Ангарай үһан сэхэ ерэжэ шудхаха юм. Хаалтын дэргэдэ гурбан километр шахуу үргэнтэй нуур-далай тогтохо байна. Тиихэдэнь Ангарай Енисей хоёрой хамтын урасхал жэлдээ хоёр зуун табин миллиард кубическа метр хэмжээтэй болохо. Эгээл иимэ хэмжээтэй үһа жэл бүри Волго мүрэн Каспиин далайда шудхадаг юм гэжэ һанаад, зэргэсүүлхэдэ һонирхолтой. Савинска ГЭС-тэ гушан гурбан гидроагрегат табигдаха юм. Тэрэнэй хүсэн долоон миллион киловаттһаа үлүү байхаар багсаагдана. Тус ГЭС жэлдээ гушан гурбан миллиард киловатт-час электрын элшэ үйлэдбэрилхэ арга боломжотой юм.

Хоёрдохи проектын ёһоор, нэн түрүүн гурбан миллион киловатт хүсэтэй Дунда-Енисейн ГЭС баригдаха болоно. Горевско баялигуудые тусхай даамбаар хүреэлжэ, тэндэһээнь ашаглаха зорилго табигдана.

Газарай нюруу дээрэхи ашагта малтамалнуудай дууһажа, 50—60 метр гүнзэгыдэ хүрэһэн хойнонь, хэдэн жэлэй үнгэрһэнэй удаа, Ангар дээрэ хаалта табижа, Ангар Енисей хоёрые холбоһон тусхай һубагканал татахаар хараална. Ангарай үһанай Савинска хабшал руу шудхажа эхилхэдэ, Дунда-Енисейн ГЭС-ые үргэдхэхэ, үшөө хэдэн гидроагрегат тодхожо, юрэнхы хүсыень гурбанһаа долоон миллион киловаттда хүргэхэ.

Гидроузел барихада, газар малталга эгээн хүндэ хүдэлмэринь юм эжэ хэндэшье мэдээжэ. Нэгэдэхишье, хоёрдохишье проектын ёһоор, аяар гурбан зуун далан миллион кубическа метр элһэ шорой ашаалан зөөхэ хэрэг гараха байна. Тэрэшэлэн хамтын барилгада, хэды шэнээн бетон, түмэр-бетон гаргашалагдаха гээшэб!

— Бусадшье гурбан проектнь баһал һонирхолтойгоор ухаалагдан зохёогдонхой юм, — гээд проектын ахамад инженер Николай Кочкин нэмэнэ. — Илангаяа гурбадахи проектнь манай анхарал татана. Тэрэнэй ёһоор, Ангар дээрэ хоёр, Енисей дээрэ нэгэ ГЭС баригдахаар хараалагдана. (Түрүүшын хоёр проект соо нэгэл ГЭС бариха түсэб табигданхай һэм щуу). Тиихэдээ Ангар дээрэ үлүү хаалта барилтагүй болоно ха юм. Ангар хуушан һабаараал урдаһаар Енисейдэ шудхажа байха. Үнөөхи Горевско ашагта малтамалнуудые даамбаар хүреэлжэ ашаглаха.

Олон һалбари хамтархадаа хүсэтэй

«Гидропроект» гэжэ институдай бүлэг инженернүүдэй зохёоһон Дунда-Енисейн комплексын табан янзын проекттэй тобшо тэдыгээр танилсаба гээшэбди. Иимэ ехэ хэмжээнэй гидротехническэ барилга дэлхэй дээрэ түрүүшынхеэ хэгдэхэнь шуу. Сибириин энэ комплекс бүтээлгэ инженерно-техническэ бодомжынгоо талаар промышленностиин арбан дүрбэн һалбарида сэхэ хабаатай байха юм. Энергетикэ, үһан зам, Ангар болон Енисей шадар тогтохо хоёр далайда загаһа үдхэхэһөө гадна, энэ комплексдо олон янзын, үнгэтэ металлнуудай, юксидай, талькын малтамалнуудые ашаглалга, ой модоной ажахы хүгжөөлгэ, шэнэ хото болон тосхонуудые барилга ороно.

Ашагта малтамалгүйшье һаа, энергетическэ, промышленна болон хото городуудай барилгада шухала хэрэгтэй шорой, элһэн, шулуун гэхэ мэтэ материалнуудай эндэ элбэгынь хэлэшэгүй юм. Сибириин нилээд томо индустриальна түб — Красноярск хото хүрэтэршье холо бэшэ.

Эрдэмтэд, шэнжэлэгшэд, инженернүүд дээрэ дурдагдагша проектнүүдэй алинииень шэлэгшэ ааб? Проект зохёогшод бусадһаа нэгэдэхи проектнь алишье талаараа һайн гэжэ тоолоно. Нэгэдэхи гэжэ дэмы нэрлэгдээгүй бшуу. Хэрбээ мүнгэ зөөри алмахаа һанабал, хоёрдохишье проектыень бэелүүлхэдэ яанаб. Муу юумэнь гэхэдэ, Ангарай үһан хуушан һабаараа урдаха, харин хожомынь лэ Енисей руу һубаг-каналаар шэглүүлэгдэхэ байна. Тиихэдэнь, Горевско полиметаллнуудые ашаглалга һаатаха болоно ха юм.

Дунда-Енисейн гидроузелда баригдаха шлюзууд Хойто мүльһэтэ океан ба Енисей мүрэнэй эхиие гүнзэгы үһан замаар холбохо байна. Тэрэнэй ашаар далайдашье, гол мүрэндэшье тамардаг онгосонууд Ази түбиин гүн руу хэдэн мянган километр нэбтэрэн ошохо болоно.

Сибириин хоёр энэ мүрэнэй хүсэтэ электрын элшэ хожомоо Сибириин түбэй нэгэдхэмэл энергетическэ системэдэ хамжуулагадха, үлүү гараашыень баруулжань, Ураал, Россин түбэй областьнууд худар эльгээхэ арга боломжо олдохо байна.

Георгий БЛОК,
АПН-эй научна шэнжэлэгшэ.

ВЛКСМ-эй обкомой шанда хүртэхын түлөө заншалта табадахи...

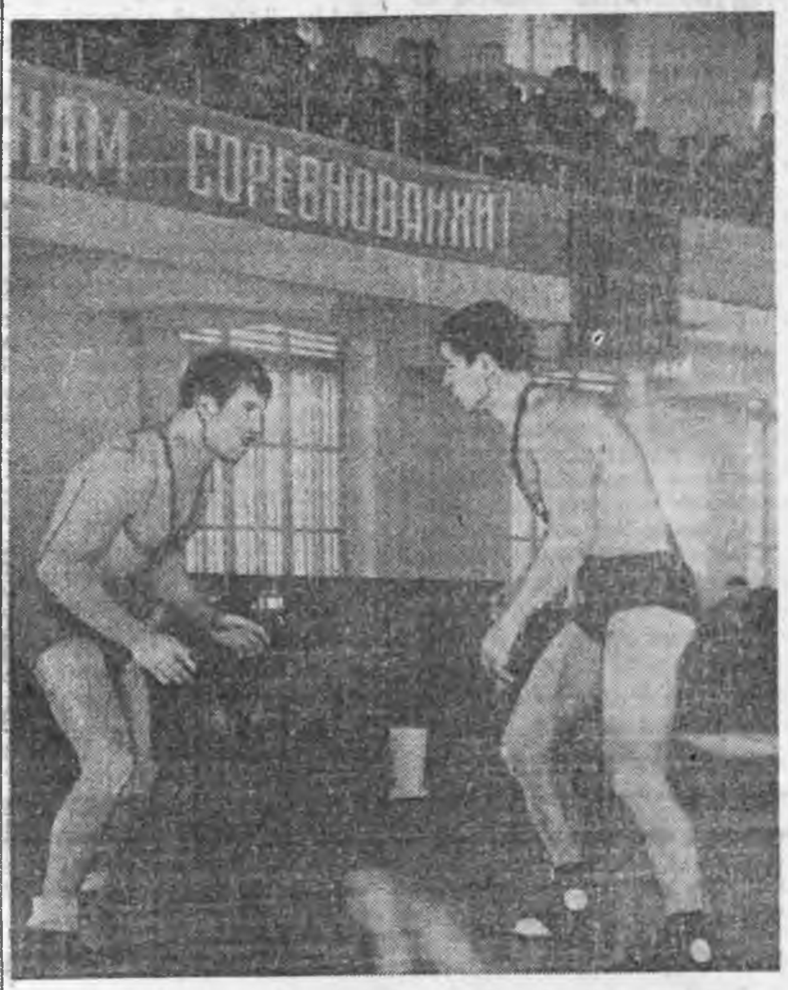

ҺАЙН ТЕХНИКЭ, ГОЁ БАРИЛДААН...

Бокс, бүхэ барилдаан, штанга үргэлгын нааданда дуратайшуулай дурыень татаhан спортын ордон. Үнгэрэгшэ суббото, амаралтын үдэрнүүдтэ энэ ордондо республикымнай бүхэшүүл сугларжа, ВЛКСМ-эй обкомой шанда хүртэхын түлөө хоорондоо шанга тулалдаатай мүрысөө үнгэргэбэ. Бүхэшүүлэй энэ мүрысөөндэ Агын национальна округhоо, республикын аймагуудhаа олон команда ерэhэн байна. Бүхыдөө hонирхолтой нааданда юhэн командын 126 бүхэшүүл ковер дээрэ гаража, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө ёhотойл шанга тулалдаа үнгэргэhэн байна. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр бултадаа ковер дээрэ гаража барилдахадаа, үглөөнэй 10 часhаа үдэшын 10 час хүрэтэр мүрысөө. Энэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, нэн түрүүлэн, түрүү hуури эзэлхын түлөө ерэhэн спортсмен бүхэн нэгэ, хоёр, заримашуулынь гурбан удаа барилдаха баатай болоо бшуу.

Хойто үдэрынь эдэнэрэй хахадhаа олонхидынь дахинаа ковер дээрэ гаража, хоорондоо тулалдаhан байна. Үглөөнэй 10 часhаа хоёр ковер дээрэ 62, 74 килограммай шэгнүүртэй бүхэшүүл гаража, наадаяа эхилнэ. Эндэ түрүүшын үдэр бэе бэеынгээ барилдаанай мэхэ гохо, дүршэл мэдэхэ болоhон эдэнэр хоорондоо барилдахадаа ехэл болгоомжотойгоор, бэлээр унажа үгэхэ дурагүйгөөр тулалдажа, ордондо сугларагшадай анхарал татана. Түрүүшээр ковер дээрэ гараhан 62 килограммай шэгнүүртэй Түнхэнэй бүхэ Томиргонов Зэдын Митапов хоёрой хоорондо нээрээшье шанга тулалдаан болобо. Абаhаар алиниинь алин гэшэгүй гэхээр барилдажа ороhон эдэ хоёрой Митаповынь бага зэргэ бэеэр томошог, хараха янзада бэлээр унаад үгэхөөр бэшэ, нүхэрэйнгөө добтолоод абахада, мэхэтэйгээр халба hүрөөд гү, али хам шүүрээд орожо ерэхэдэнь, тэрээндээ очко абхуулангүйгөөр коверой саада тээ гаража унашана. Тиигэ тиигэhээр байтарнь, наадан эхилhээр долоодохи минутаяа ябаба. Тиигэжэ ябаhаар Митаповынь нүхэртөө гэнтэ добтолоод абахадаа, тэрэнээ досоо гохоор барижа абашабал даа. Иигэжэ мэхэлүүлхэб гэжэ hанаагүй ябаhан Томиргонов хоёр мүр дээрээ коверто дарагдашалай. Мүн энэ шэгнүүртэн сооhоо Жебодаев (Железнодорожно район), Очиров (Советскэ район), Доржиев (Октябрьска район), Эрдынеев (Зэдэ), Эрдынеев (Ага), Цыренов (Железнодорожно район) гэгшэд нүгөөдүүлээ шүүжэ, удаадахи барилдаанда хабаадалсаха.

Эдэнэрэй хойноhоо 48, 52, 57, 68 болон бусад шэгнүүртэн хоорондоо барилдажа, ордондо сугларагшадаа баясуулна. Илангаяа хүндэ, хүндэшэг шэгнүүртэнэй барилдаха ээлжээнэй болоходо, бүришье hонирхолтой байба. Юуб гэхэдэ, эндэ СССР-эй спортын мастернууд Валерий Иванов, Равиль Валеев, Анатолий Будунов, нэгэдэхи разрядтай Сергей Хахалов, Владимир Вострецов, Василий Базарон, Аркадий Парываев болон бусад түрүүшын үдэр гоё hайханаар барилдахадаа, бултанай анхарал татаhан байгаа бшуу.

Үдэрэй хоёр часhаа түгэсхэлэй тулалдаан эхилжэ, наадан бүришье hонирхолтой болобо. Эгээн түрүүлэн 48 килограммай шэгнүүртэй шуран солбон бүхэшүүл барилдажа эхилбэ. Эндэ Бата Дашинимаев (Советскэ район) Агаhаа ерэhэн Балдановтай барилдахадаа, нүхэртөө нюдэ нюургүй түргэ түргэнөөр добтолжо байгаад, хэдэн очконуудые абаха юм. Дүн гаргахада, Бата нүхэрөө шүүжэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байба.

57 килограммай шэгнүүртэн сооhоо мастерта кандидат Эрдэни Норсоновто хүрэжэ барилдаха спортсмен байбагүй. Зүүн Сибиринн технологическа институдай студент Норсонов барилдаhан лэ бүхэнүүдээ дала мүр дээрэнь унагаажал гараха юм. Тиигэжэ залуу энэ спортсмен чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэнэ. Октябрьска районой нүгөөдэ бүхэшүүл Владимир Мизенин, Түнхэнэй Намсарай Цыбиков гэгшэд удаадахи hуури эзэлhэн байна.

Советскэ районой түлөөлэгшэ Виктор Очиров 62 килограммай шэгнүүртэн сооhоо шалгаржа, мүн лэ түрүү hуури эзэлхэ болобо. Хоёрдохи, гурбадахи hууринуудые Доржиев (Октябрьска), Цыренов (Железнодорожно район) гэгшэд эзэлээ.

Түнхэнhөө ерэhэн Намсарай Байдаев 68 килограммай шэгнүүртэнэй дундаhаа шалгаржа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Советскэ районой түлөөлэгшэд Кирилл Балдаев Николай Цэдашиев эрхимлэгшэдэ диилдэжэ, удаадахи хоёр hуури эзэлhэн байна.

— Улаан буландань—СССР-эй спортын мастер Валерий Иванов, хүхэдэнь — мастерта кандидат Сергей Хахалов.—гээд соносхогдоходонь, ордондо сугларагшад булта абяа шэмээгүй болошобо. Эндэ Сергей, Валеришье урда наадануудта hайханаар барилдадаг байhаараа мэдээжэ болоhон. Түгэсхэлэй нааданда эдэ хоёрой хоорондо шанга тулалдаан болоо ха юм. Өөhэд өөhэдынгөө дүрэ hайса мэдэхэ болоhон хоёр бүхэ арбаад минутын туршада барилдахадаа, алиниинь алинаашье диилжэ ядаа. Тиигэжэ эдэнэрэй наадан 2:2 гэhэн тоотойгоор дүүрэжэ, дүн гаргахада, Ивановынь түрүү hуурида гараа.

Удаадахи—82, 90 килограммай шэгнүүртэн сооhоо Геннадий Махутов (Советскэ район), Чимит Митупов (Ага), Дондок Лобанов (Түнхэн) Владимир Вос[...]цов, Равиль Валеев, Вас[...] Базарон гэгшэд шалгаржа [...]шын гурбан hуури эзэлбэ. [...]шын барилдаанда гараhан [...] зуу гаран шэгнүүртэй бүхэ[...] баhал hонирхолтой барилда[...]раа харагшадые баясуулаа. [...] килограммай шэгнүүртэн [...] Аркадий Парываев (Октябр[...] район), Зэдын аймагай То[...] совхозой главна врач Борис [...]менов, Агын Соктоев гэгшэд [...] эрхим байшаба. Зуунhаа [...] шэгнүүртэнэй дундаhаа З[...] Анатолий Будунов, Пажилц[...]нов. Санданов гурбан түрүү[...] гурбан hуури эзэлээ.

Хоёр үдэрэй туршада [...] ляалдаагаар үнгэрэгдэ[...] ВЛКСМ-эй обкомой заншалта [...]бадахи мүрысөөнэй дүн гар[...]да, хотын командануудай [...]hаа Октябрьска районой [...]шүүл түрүү hуури эзэлээ. Со[...]скэ районой, Агын национал[...] округой команданууд удаа[...] хоёр hуури эзэлhэн байна. Хү[...]гэй бүхэшүүлэй дунда Түнхэ[...] Зэдын, Улаан-Үдын хүдөөгэй [...] магуудай команданууд түрүү[...] гурбан hуури эзэлбэ. Мү[...]сөөндэ түрүү hуури эзэлhэн [...]манда, спортсменүүдтэ ВЛК[...]эй обкомой бэлэгүүд, грамотан[...] барюулагдаа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: мүрысөөндэ тодорhон чемпионууд. Барилдаашад Вострецов — Валеев, Агын Эрдэни Эрдынеев, Октябрьска районой түлөө[...]шэ Александр Доржиев гэ[...] барилдажа байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Чемпионууд hэлгэлсэбэ

Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай спортын зал соо волейболоор «Спартак» бүлгэмэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөндэ Улаан-Үдэ хотын предприяти, эмхи зургаануудай 13 команда хабаадалсаа. Эндэ хэлхеэ холбооной техникумэй, медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой, тоо бүридхэлгын техникумэй эхэнэрнүүдэй команданууд амжалта туйлаа.

Хоёр үдэрэй туршада үнгэргэгдэhэн мүрысөөнэй дүн гаргахада, хэлхеэ холбооной техникумэй багшанарай команда үнгэрэгшэ жэлэйхидэл адли чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тус командын эбтэй спортсменкэнүүд горбыт-комбинадай, тоо бүридхэлгын техникумэй, медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой командануудые шүүhэн байгаа. Мүн эдэнэр түгэсхэлэй наада[...] культпросветучилищиин комана[...]тай наадахадаа, шүүжэ гара[...] байгаа.

Эрэшүүлэй дунда үнгэрэгд[...]hэн мүрысөөндэ үнгэрэгшэ жэл[...] чемпион — культурын хүдэл[...]рилэгшэдэй профсоюзай обком[...] «Вымпел» команда бираа[...] хойгуурхи hуури эзэлбэ. Эндэ м[...]ха-консервын комбинадай кома[...]да культпросветучилищиин, т[...]гэн туhаламжа үзүүлдэг эм[...] зургаанай, культурын, хэл[...] холбооной хүдэлмэрилэгшэд[...] профсоюзуудай обкомуудай [...]мандануудые шүүжэ гара[...] байха юм

Мүрысөөнэй дүн гаргада[...] эндэ эрхимлэhэн командануу[...] «Спартак» бүлгэмэй дамжуу[...]гын кубок, дипломууд, спортс[...]нүүдтэ грамотанууд барюулагд[...]

Н. ИВАНОВ.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 18.00 — hургуулиин ахалагша классуудай hурагшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 18.30 — үхибүүдтэ зорюулагдаhан мультфильмнүүд. 19.00 — телепанорама. 19.20 — «Зүүн-Сибирь» гэhэн киножурнал. 19.30 — «Факел» гэhэн залуушуулда зорюулагдаhан программа. 20.[...] концерт. 20.50 — «Здоровье» [...]hэн телевизионно журнал. 21[...] — республика доторхи h[...] 21.30 — концерт.

ЭНХИР ЭКРАН

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Ашаглалгада үгтэхэ объектнүүдые болзор соонь тушааха!» — түрүү бэшэг. Республикын малшадай мүрысөөн тухай материалнууд. Түрэл орон доторнай.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Локомотивуудые заhабарилга жэгдэ hайнаар хэгдэнэ» — Л. Потановагай корреспонденци. «Эдэбхи үүсхэл амжалтада хүргэнэ» В. Николаевай очерк. Редакци[...] почтоhоо.

Гурбадахи хуудаhанда: Н. [...]мовагай «Ажабайдалhаа үн[...]тэй» гэhэн корреспонд[...] СССР-эй арадай ажахын түй[...]тануудай выставкые матер[...]нуудhаа.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Н[...] нютагай hонинууд. Уласхоо[...]дын шэнжэлэл. Хилын са[...]hаа абтаhан мэдээсэлнүүд.

Сагай уларил

Мүнөөдэр Буряад ороной дэбисхэр дээрэ үүлэтэй байха, шииг нойто орохогүй. Секундын 3—7 метр хүсэтэйгөөр баруун урдаhаа hалхилха. Температура 1—6 градус дулаан, хойто аймагуудта 2 градус дулаанhаа 3 градус хүрэтэр хүйтэн болохо. hүниндөө Улаан-Үдэ хотодо 9—11 градус гүйтэн, үдэртөө 3—5 градус дулаан болохо. Ноябриин 17-hоо 21 болотор республика доторнай үүлэтэйшэг байха, ноябриин 18—19-дэ зарим нютагуудта багашаг саhан орохо. Сек[...]дын 3—7 метр хүсэтэйгөөр [...]руун тээhээ hалхилха. саhа[...] орохо үедэ hалхин шанга[...] Ноябриин 17—18-да hүни[...] температура 8—13 градус, [...]төө 0—5 градус хүйтэн, [...]риин 19—21-дэ hүнин[...] 13—18 градус. үдэртөө 0-[...] градус хүйтэн. Ахын, Түнхэ[...] Захааминай аймагуудта hүн[...]дөө 21—26 градус, үдэр[...] 5—10 градус хүйтэн бай[...] хүлеэгдэнэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ЗАЙЛАШАГҮЙ БУРУУ hҮРЭХЭ ХАРАА БОДОЛ

1

США-гай президент Р. Никсон, үнэндөө, үнгэрэгшэ неделидэ hунгалтын урда тээхи кампани эхилбэ. Зүгөөр hунгалтань нэгэ жэл болоод,— 1972 оной ноябрь соо үнгэргэгдэхэ байна. Мүн президентын тушаалые хоёрдохи болзорто эзэлхээр кандидатураяа тусхайлан үшөө табяагүй. Тиигэбэшье ороной промышленно-финансын эгээл томо хоёр түбтэ — Нью-Йорк, Чикаго хотонуудта hунгалтын урда тээхиин түhөөтэй аяншалга хэбэ.

Засаг баригша республиканска парти hунгуулиин кампанида шухала мүнгэ суглуулха зорилгоор эдэ хотонуудта сайлалга эмхидхээ.

Ута шэхэтэй «Нью-Йорк Таймс» газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, президенттэй хамта сайлаха эрхэтэй болохын тула хүн бүхэн 500 долларhоо бага бэшэ мүнгэ оруулха зэргэтэй байба. Тэрэл газетын тооложо үзэhэнэй ёhоор, хоёр хотодо эмхидхэгдэхэ сайлалгануудта хамтадаа 5 миллион тухай доллар сугларха юм ха.

Президент Р. Никсон тусхайлан уригдаhан хүнүүдэй урда үгэ хэлэхэдээ, Холбоото Штадуудай валютын-мүнгэнэй хэрэгэй муудажа байhан тухай дугай үнгэрхэ арганьгүй байгаа. Дэлхэйн хоёрдохи дайнhаа хойшо үнгэрhэн 26 жэлэй турша соо Америкын Холбоото Штадууд дэлхэйн экономикодо үзүүлдэг нүлөөгөө нилээд алдаа гэжэ мэдэрбэ. Вьетнамдахи хорото балмад дайн энэ хэрэгтэ бага бэшэ үүргэ дүүргэhэниинь мэдээжэ.

Вьетнамдахи дайн «буурантажа байна» гээд, ойрын сагта США-гай экономическа байдал hайжаруулхаб гэжэ Никсон найдуулба. Шагнажа hууhан хүнүүд тэдэ үгэнүүдтэнь хэр этигээб гэжэ хэлэхэ бэрхэтэй.

Гэхэ зуура, сайлалгада зорюулжа, 500-hаа байтагай, табаншье доллар гаргажа шадахагүй хүнүүд тэрэ найдуулга тушаа ямар hанал бодолтой байhанаа тон элеэр харуулба. Президентскэ сайлалгын болоошо «Американа» гэжэ отелиин газаа сугларhан олон мянган нью-йоркынхид: «Бүхы сэрэгүүдые энэ дары Вьетнамhаа гэртэнь бусааха!», «Вьетнамдахи дайе болюулха!», «Салин хүлhэ ахир бага занданъ байлгаха гэдэг политика болюулха!», «Үндэhэ яhанай илгаа гаргалгада эсэс табиха!» гэhэн үгэнүүдтэй лозунгнууд ба плакадуудые бaряад ерээ.

2

Вашингтоной амгалан мэдүүлгэнүүдтэ этигэхэгүй бүхы үндэhэ баримта юрын американецуудта бии. США-гай оборонын министр Лэйрдын hаяхан Урда Вьетнамаар дэншэhэн аяншалгань юу харуулааб гэхэдэ, Пентагоной дарганар Индохитадтахи зүришэлдөөе сэрэгэй хүсөөр шиидхэхэ хараа түсэбүүдтэй байhаар. «Вьетнам түхэл шэнжэтэй болгохо» гэдэг политикынгаа амжалта хангаха зорилготойгоор Сайгон ошоhон байгааб гэжэ Лэйрд мэдүүлбэ. Тэрэнэйнь үнэндөө ямар ушар удхатай байhые иимэ баримта гэршэлнэ гэбэл, президент Джонсоной үгэhэн уялгада зүришэн, американ самолёдууд ДРВ-гэй газар дайда худар бандиг ёhоной добтолгонуудые хэжэ үргэлжэлhөөр. Гансахан октябрь hара соо США-гай авиаци Куангбинь, Хатинь провинциудай элдэб районуудые, Виньлиниин зоные 72 дахин бомбодоhон байна.

Индохитад тушаа баримталан бэелүүлэгдэдэг сэрэгэй балмад политикын огто бүтэхэгүй байhые hүүлэй хэдэн жэлэй хэрэгүүд үнэншэмэ тодоор элирхэйлэн харуулаа. Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын дурадхаhан долоон пунктын үндэhөөр лэ Вьетнамай асуудал шиидхэгдэжэ болохо.

ЗОНХИЛОЛГЫН ПОЛИТИКА БУРУУТАНА

3

Президент Сальвадор Альендиин уряалаар, албанай хэрэгээр Чилидэ айлшалжа ошоhон Фидель Кастро түрүүтэй Кубын правительственна делегацие Чилиин ниислэл — Сантьягын хүн зон ехэ баяртай, омогорхолтойгоор угтаа.

Революционно Кубын Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, премьер-министрые Чилидэ айлшалхыень уриhан ушар — США-гай политикын мэдээлэн зонхилхо, Латиин Америкэдэхи революционно хүдэлөөе дараха гэдэг политикын буруу hүрэhые гэршэлhэн эли тодо жэшээ болоно. Чилидэ Фидель Кастрын ерэлгэнь дэлхэйн баруун хубида Кубые гансаардуулха гэдэг хүсэлэлгын буруу hүрэhэнэй гэршэ тэмдэг болоно гэжэ «Нью-Йорк Таймс» газетэ урмаа хухарангяар ажаглаба. Энэ ушарые үшөө юун гэршэлнэб гэхэдэ, Вашингтоной буруушаан эсэргүүсэжэ байбашье hаань, худалдаа наймаанай ба хүгжэлтын асуудалнуудые зүбшэхын тула Африкын, Азиин ба Латиин Америкын оронуудай Лима хотодо зарлаhан конференцидэ хабаадахыень Кубые уриhан байна.

4

Дотоодын ба гадаадын политикын талаар бүри бэеэ даанхай хараа бодол баримталха гэжэ Латиин Америкын оронуудай эрмэлзэдэг байhанда дурагүй байhанаа Вашингтон нюунагүй. Үгэ дууласагүй оронуудта нүлөөлхэ гэhэн шэнэ hэдэлгэнүүд гаргагдана. США-гай президентын советник Роберт Финч иимэл зорилгоор Латиин Америкын оронуудта ябахаяа hаяхан мордоо. Перу, Эквадор, Аргентинэ, Бразили, Гондурас ба Мексикээр аяншалха түсэбтэй юм ха. Финчшье, урда тээхидээл адляар, түүхын ябасые гэдэргэнь тэхэрюулжэ шадахагүй ааб даа. Перугэй президент Хуан Веласко Альварадо Лимэдэхи конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, американ империализмда эсэргүү тэмсэлэй тон шухала байhые тэмдэглээ. Манай гүрэнүүд булта дaa империализмын хүнэhэн болохо аюулда оронхой. Тиимэhээ империализмда эсэргүү тэмсэл экономическа бэеэ даанхай байхын түлөө тэмсэлээр хизаарлагдаха ёhогүй, мүн политическэ, үзэл сурталай тэмсэл ябуулха шухала гэжэ президент онсолон тэмдэглэбэ.

ЗҮРИШЭЛДӨӨНИИНЬ УЛАМ hҮЖЭРНЭ

5

США-гай финансын министр Дж. Коннэли Япондо ерээд, премьер-министр Сататай, финансын министр Мидзута ба Японой правительствын бусад гэшүүдтэй уулзаба. Коннэли хадаа доллары абарха онсо программа зохёоhон хүн гэжэ Холбоото Штадуудта тоологдодог. Тэрэнь дэлхэйн дэлгүүрнүүдтэхи Америкын конкурентнүүдтэ, нэн түрүүн — Японд о шанга сохилто болоно.

Америкын хэблэл Коннэлиин Токио ошолгые шэнжэлхэ зуураа, шэнэ хохидолдо орохыень Японие баадхаха зорилготой гэжэ нюуса далдагүйгөөр бэшэнэ. Юун тухай хэлэгдэнэб гэхэдэ,

6

Японой иенэй үные 15 процентээр доошонь оруулха, тиин Холбоото Штадуудта абаашагдадаг япон товарнуудые худалдан абаха долларэй үные тиимээр лэ нэмээхэ гэhэн зорилготой.

Японой, тэрэшэлэн Баруун Европын гүрэнүүдэй зүгhөө харюугай хизаарлалта хэхэhээнь айhан американ хэблэлэй мэдээсэлэй органууд худалдаа наймаанай дайн болохо аюулай тохёолдожо магад тухай ехэ сошордолтойгоор бэшэдэг болоhониинь тушаан болоhон ябадал бэшэ байха.

Г. ШИШКИН. (ТАСС).

ИНДОХИТАДАЙ ДАЙН БАЙЛДААНУУД

ХАНОЙ. (ТАСС). Сүлөөрэлгын агентствын дамжуулhанай ёhоор, Шокчанг ба Бакльеу провинцинуудта Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд 300 гаран американ-сайгон сэрэгшэдые октябриин 15-hаа 30 хүрэтэрхи хугасаа соо хүлhөөнь буулгаа, нилээд ехэ буу зэбсэг, сэрэгэй түхеэрэлгэ буляан абаа.

Кхмерскэ информационно агентствын дамжуулhанай ёhоор, Такео район шадар октябриин 26-най hүни Камбоджын национально-сүлөөрэлгын хүсэнүүд дайсадай хоёр рото үгы хээ, нилээд ехэ буу зэбсэг буляан абаа.

М. ШУМАНАЙ МЭДҮҮЛГЭ

ЛОНДОН. (ТАСС). Хоёр хоногой туршада албанай хэрэгээр Лондондо байhан Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Морис Шуман Парижаа бусахынгаа урдахана пресс-конференци хэжэ, Англиин премьер-министр Э. Хит, Англиин правительствын бусад гэшүүдтэй хэhэн хөөрэлдөөнүүдэйнгээ дүнгүүд дээрэ тогтобо.

Асуудалнуудай нэгэндэ харюусаха зуураа, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежневэй Францида айлшалалгын дүнгүүдэй уласхоорондын хэрэгүүдтэ онсо hайн нүлөө үзүүлhэн ушарта Лондондо болоhон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тусхай анхарал хандуулааб гэжэ М. Шуман мэдүүлээ.

Европын аюулгүйн, харилсаа холбооной асуудалаар зүблөө зарлаха тушаа хараа бодолоо зүбшэлдөөнэй үедэ француз тала олон талын хабаадалгатай энэ зүблөөе дары түргэн зарлабал гүн удхатай гэжэ hанамжалаа гээд М. Шуман мэдүүлээ. Англиин тала энэ хараа бодолыемнай дэмжээ гэжэ Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр заагаа.

ХИЛЫН саанаhаа

СОВЕТ-ЭНЭДХЭГ ХАНИ БАРИСААНАЙ hАРА

Хоёр ороной хоорондо hаяхан баталагдаhан эб найрамдал, хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай договорто зорюулагдаhан совет-энэдхэг хани барисаанай hара Советскэ Союз дотор ноябриин 11-hээ эхилбэ.

Энэ хани барисаанай hарада хабаадахаяа манай орон ерэhэн Индиин парламентын делегацитай, культурна холбоо хүгжөөхэ энэдхэг-совет бүлгэмэй гэшүүдтэй манай ороной олониитэ уулзаха байна.

НЕОНАЦИСТНУУДАЙ ААШАНУУД

БОНН. (ТАСС). Баруун Германиин неонацистнуудай шэнэ аашанууд тухай хэблэл мэдээсэнэ. hаяхан Кельн хотодо плакадуудые хадажа ябаhан хоёр коммунистда НДП-гэй гэшүүд добтолоод, тэдэниие зэрлиг зангаар сохиhон байна. Бавариин ландтагай депутат Л. Зейбель (СДПГ партиhаа) гэгшые хэтэрмэ хархис үзэлтэй этэгээдүүд занаа. Ушар юуб гэхэдэ, «Абендцайтунг» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэ зуураа, Л. Зейбель гэгшэ неонацистнуудай аашануудта эсэргүү хэмжээ абахыень засагаархидые уряалhан байна.

Немец профсоюзуудай нэгэдэлэй Эрланген хотын эмхиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Г. Орровский гэгшын ами наhые хорлохо hэдэлгэ неонацистнууд хээ.

Р. НИКСОНЭЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Зүүн Урда Азида Америкын ябуулжа байгаа гадаадын политикада зорюулhан пресс-конференци президент Р. Никсон ноябриин 13-да эндэ үнгэргэбэ.

Урда Вьетнамые, Лаосые, Камбоджые болон ДРВ-е бомбодолгоёо США саашадаашье үргэлжэлүүлхэ гээд президент мэдүүлээ. «Хэрэгтэй болоо hаань, Холбоото Штадууд бомбодолгоёо гансашье үргэлжэлүүлхэ бэшэ, агаарайнгаа добтолгые шангадхаха» гэжэ Р. Никсон онсолон тэмдэглээ. Энэ хадаа США-гай хуушанайнгаа политикые Индохитадта үргэлжэлүүлхэ хүсэлтэй байhые үшөө дахин гэршэлнэ.

Декабрь, январь hаранууд соо США 45 мянган американ сэрэгүүдые Урда Вьетнамhаа гаргаха гэжэ президент соносхоо. Холбоото Штадуудай бусад сэрэгүүдые Урда Вьетнамhаа гаргалга «вьетнамизацилгын» ябасаhаа, тэрэшэлэн Сайгоной армиин дайшалхы hуралсалhаа дулдыдаха гээд Р. Никсон заагаа.

Вьетнамда тохёолдоhон байдалые политическэ талаhаань гуримшуулха зорилгоор ямаршье алхам хэхээ байhанаа Р. Никсон тодорхойлоогүй. «Парижай хөөрэлдөөнүүд дээрэ hаяын сагта аша үрэтэй дүн туйлагдахаяа байнагүй» гэжэ президент hанамжалаа. Долоон пунктhаа бүридэhэн Урда Вьетнамай Республикын Саг зуурын революционно правительствын оруулhан дурадхалые президент тоодоггүйгөө дахяад элирхэйлээ. Тиин Вьетнамай асуудалые бодотоор, үнэн зүбөөр шиидхэлгын ёhотой үндэhэн болохо эдэ дурадхалнууд баhа дахин анхарагдаагүй байшоо.

Пресс-конференциин үедэ Р. Никсон уласхоорондын бусадшье асуудалнууд дээрэ тогтоо. Стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха тухай совет-американ хөөрэлдөөнүүд тушаа тогтохо зуураа, энэ асуудалаар жэлэй hүүл болотор яhала амжалтатай үрэ дүнгэй туйлагдаха байhанда этигэлээ Р. Никсон элирхэйлээ.

Н-00524. Заказ № 11[...]